Poveşti nemuritoare
55

Coperta:
Carmen Stănescu

© EDITURA ION CREANGĂ S.A.
Poveşti nemuritoare, 55, 2000

Toate drepturile aparţin Editurii Ion Creangă Reproducerea integrală sau parţială a textului este interzisă şi va fi pedepsită conform legii

ISBN 973-25-0615-6

EDITURA ION CREANGĂ S.A.
Piaţa Presei Libere, nr. 1
Sector 1, Bucureşti
Tel.: 222 32 54

Fax: 224 46 11
ROMÂNIA

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREŞTI,
2000

Împărăteasa cea înţeleaptă

A FOST ODATĂ un împărat şi împăratul ăsta avea un vătaf de curte.

Într-o zi, îl chemă împăratul şi-i porunci să se ducă a doua zi cu cele două mii de oi împărăteşti la târg, să le vânză şi să-i aducă şi banii şi toate oile îndărăt.

Când auzi bietu' vătaf aşa, se mâhni de tot; se întreba întruna cum era el să şi vânză oile şi să le şi aducă îndărăt?

Trist şi dus pe gânduri ajunse bietu' vătaf acasă. Aci, fata lui, c-avea o fată frumoasă de vreo şaisprezece ani, îl întrebă ce are de este aşa mâhnit?

— Cum să nu fiu, fata mea? Uite ce mi-a poruncit împăratul.

Şi-i povesti totul.

— Numai d-atât ţi-e frică? Înveseleşte-te, tată, asta e nimica toată. Să faci cum ţi-oi spune eu...

— Cum, taică?

— Du-te cu ele la târg, tunde-le, vinde lâna, ia paralele şi te-ntorci şi cu oile şi cu bani, ş-aşa faci după porunca împăratului.

Cum auzi vătaful aşa, mai prinse inimă, ş-a doua zi, dis-de-dimineaţă, luă oile de dindărăt şi, fluierându-le, le duse taman la târg, făcu uşa cum îi zisese fata, luă banii şi se întoarse frumuşel acasă şi cu oile, şi cu bani. Dacă văzu împăratul aşa, înţelese că era cineva la mijloc şi-l întrebă pe vătaf cine l-a învăţat să facă aşa.

— Am o fată, măria-ta, răspunse vătaful, ea m-a-nvăţat...

— Du-te acasă, zise împăratul, şi spune fetei tale să vie îndată aici, dar să vie nici călare, nici pe jos,

nici pe drum, nici pe alături de drum, nici îmbrăcată, nici dezbrăcată, nici cu cămaşă, nici fără cămaşă, nici cu vînat, nici fără vânat.

Vătaful se duse iar trist acasă, că se gândea el, cum o să vie fata lui aşa cum a poruncit împăratul?

Fata, cum auzi, zise lui tată-său:

— Taică, adu plasa, măgarul de la oi şi doi iepuri vii, ş-apoi las' pe mine, nu te dau eu de ruşine!

Dacă-i aduse tată-său ce a cerut, se înfăşură în plasă, încălecă muiereşte pe măgar, îşi luă iepurii lângă ea, iar pe sub plasă puse o cămaşă croită gata. Ş-aşa a plecat la împărat prin mijlocul drumului.

Văzând-o împăratul, de la fereastră, s-a mirat: iar câinii din curtea palatului au început să latre şi să se dea la ea. Fata, dac-a văzut aşa, a dat drumul la iepuri şi câinii s-au luat după ei, iar ea, ducându-se drept la palat, zise:

— Bună ziua, măria-ta...

— Mulţămim dumitale, fată frumoasă... Ei?... Eu ţi-am zis să nu vii nici călare, nici pe jos.

— Am venit pe măgar ş-am stat muiereşte.

— Am poruncit să nu vii nici pe drum, nici pe-alături cu drumul, îi zise împăratul.

—Am venit drept pe unde merge oiştea, răspunse fata.

— Dar ţi-am zis să vii nici îmbrăcată, nici dezbrăcată, nici cu cămaşă, nici fără cămaşă.

— Am venit înfăşurată în plasă. Iar cămaşa o cos acu-n poală.

— Nici cu vânat, nici fără vânat, mai zise împăratul.

— S-au luat câinii după vânat, după cum aţi văzut...

— Eu te-aş lua de nevastă, zise împăratul în cele din urmă, mirat de destoinicia fetei.

— Bine, măria-ta, dar unde văd că nu faci dreptate cum trebuie, să mă laşi să hotărăsc eu; te-nvoieşti?

— Mă-nvoiesc, răspunse împăratul.

Şi adună toată boierimea curţii şi făcu nuntă împărătească.

Peste vreo lună după cununia împăratului cu fata vătafului, se făcu un târg mare. Împăratul plecă şi el la târg, lăsând pe nevastă-sa acasă.

Stând ea la fereastră, a doua zi după plecarea împăratului, iaca văzu trecând pe dinaintea ferestrei un ţăran, care mâna o vacă şi un viţel. Mai spre seară îl zări pe ţăran întorcându-se, dar numai cu vaca, fără viţel, şi plângând. Împărăteasa trimise să-l cheme.

— De ce plângi? îl întrebă ea.

— Cum să nu plâng, măria-ta, c-aveam şi eu un viţel şi mi l-au luat nişte turci în bâlci, zicând că l-au fătat caii lor.

— Dar împăratul nu era acolo să-ţi facă dreptate? întrebă împărăteasa.

— Ba a fost, măria-ta, dar le-a dat tot lor dreptate.

Împărăteasa, când auzi aşa, îl învăţă să vie a doua zi de dimineaţă şi să ceară împăratului să-i facă o judecată; şi-l învăţă cum şi ce să facă.

A doua zi, până-n ziuă, ţăranul veni în curtea palatului şi ceru să-l vadă pe împărat.

Împăratul îl chemă în cămara lui.

— Bună ziua, măria-ta, zise el când intră.

— Mulţumim dumitale... Ce veste?

— Păi... să vezi, măria-ta, cum merge pricina... Am o mică livadă, bat-o pârdalnicu', lângă o gârlă, şi eu, măria-ta, îmi pasc oile acolo. Într-o zi iaca iese un crap din gârlă şi-mi mănâncă toţi mieii.

— Ce tot vorbeşti, mă, or nu-ţi sunt boii acasă? Cum să mănânce crapul mieii?

— Păi... să mă ierţi, măria-ta, tot aşa cum au fătat caii turcilor viţelul meu...

Împăratul, auzind aşa vorbe, îi porunci să-i spună cine l-a învăţat să zică aşa. Că-ncoa, că-ncolo... ţăranul se codea. Împăratul îl ameninţă că de nu-i spune, unde-i stau picioarele îi va sta şi capul. Dac-a văzut ş-a văzut, că n-are încotro, bietul ţăran îi spuse drept.

Când află, se făcu foc împăratul şi, chemând pe împărăteasa înaintea lui, îi zise:

— Să piei din casa asta!...Cum ai îndrăznit să-mi strici judecata?...

— Să plec, zise împărăteasa, dacă ai uitat că aşa ne-am învoit când m-ai luat de nevastă, să judec eu atunci când văd că nu faci dreptate. Fie, am să plec, dar să facem întâi o masă mare.

Împăratul se învoi şi porunci de puse o masă mare. După ce au terminat de mâncat se ridică împărăteasa, luă un pahar plin cu vin în mână şi, bând, zise către împărat:

— Să-mi dai voie, măria-ta, să-mi iau din palat, când oi pleca, ce mi-e mai drag şi mai scump.

— Fie, zise el, ia-ţi ce-ţi place din casa mea.

Cum auzi dânsa aşa, vărsă pe furiş în paharul împăratului nişte prafuri, şi dânsul, cum bău, căzu cu capul pe masă şi începu a sforăi.

Atunci împărăteasa îl luă binişor, îl puse într-o caleaşcă şi-l duse acasă la ea. Peste câtăva vreme se deşteptă împăratul şi întrebă nedumerit unde se află.

— La mine acasă, măria-ta.

— Cum ai îndrăznit?...

— Mi-ai dat voie, măria-ta, să iau din palat ce mi-e mai drag şi mai scump... Dumneata mi-eşti mai drag şi mai scump decât orice pe lume, şi pe dumneata te-am luat. Sper să nu mă ţii de rău pentru un astfel de lucru.

Împăratului i se însenină faţa de bucurie auzind aşa vorbe şi, sărutând-o, îi zise:

— Eşti vrednică de iubirea mea, hai să ne întoarcem la palat şi, de aci înainte, tu să faci dreptate.

Şi, drept, de atunci a trăit împăratul bine cu dânsa, iar judecăţile ce se făceau în împărăţia lui erau cele mai drepte, de i se dusese vestea peste mări şi ţări, şi toţi ziceau că împărăţia lui e chiar împărăţia dreptăţii.

Busuioc şi Musuioc

A FOST ODATĂ ca niciodată, când mânca ţiganul mămăliga cu unt de-şi lingea degetele pân-apuca cleştele; au fost doi fraţi. Acum, boieri dumneavoastră, să nu gândiţi că numai în vremurile alea îndepărtate au fost doi fraţi, că fraţi, slavă Domnului, sunt şi azi, dar ce au făcut ei şi ce li s-a întâmplat lor apoi nimeni n-a făcut şi nimănui nu i s-a mai întâmplat d-atunci încoace.

Tatăl mumei ăstor fraţi, or mai pe scurt moşul lor, era un împărat vestit şi nu avea alt copil decât pe muma lor şi, de frică să n-o piarză, o ţinuse închisă până se făcuse de măritat. Şi nu ieşise fata din casă deloc, nici nu văzuse alte chipuri decât pe tată-său, pe mamă-sa ş-o bătrână, care o îngrijea; i se urâse şi ei cu aşa viaţă, că ea, biata, nu ştia nici de iarba verde a câmpului, nici de cântatul privighetoarei în pădure, nici de nimic.

Într-o zi, sta la fereastră; când se uită în jos, văzu un flăcău ducându-se cu doniţele la apă; cum îl văzu, cum rămase grea... Şi, pe zi ce trecea, începea să se îngroaşe mai tare, până când, într-o zi, împăratul băgă de seamă.

— Ce-i asta? strigă el când o văzu.

O întrebă pe ea, întrebă pe babă; dar care ce să ştie? Baba se jura că n-o lăsase singură nici măcar o clipă.

Întrebă în dreapta, întrebă în stânga, nimic.

Împăratul, necrezând pe fată că nu ştia nimic, măcar că se jura, săraca, pe ce-i era mai scump, nici una nici două chemă pe vizitiu, îi porunci să înhame caii la o căruţă, s-o ia pe fată şi s-o ducă într-o pădure, s-o omoare.

Făcu vizitiul cum îi porunci împăratul şi, ducând fata într-o pădure, vru s-o omoare, dar i se făcu milă

de ea, că se ruga de plângea pământul de plânsul ei, ş-o lăsă acolo în pădure în paza Domnului.

Era pe toamnă, când o lăsă vizitiul pe fata împăratului în pădure, copacii erau desfrunziţi, iar pe jos frunze cu grămada, de zburau valvârtej când le scormonea vreun pui de crivăţ, şi frigul începuse a-şi arăta colţii.

Nu trecu mult-mult şi iată că o apucară pe fată durerile naşterii; cum simţi ea aşa, se aşează jos, îşi adună frunze împrejur, să se-ngroape în ele până la brâu, şi aşa născu.

Spre seară, iacă Dumnezeu şi Sfântul Petre, schimbaţi în unchieşi, ca să nu-i cunoască oamenii, veniseră să dea o raită prin a lume, când, întâmplându-se să treacă prin pădure, dădură de fată alăptându-şi copilul.

— Ce faci aici, fata mea? o întrebă Dumnezeu cu blândeţe în glas.

—Ce să fac, moşule? Îmi alăptez copilul de mi l-a dat Dumnezeu.

Şi, plângând, spuse unchieşilor cum şi ce păţise şi că nu se ştia vinovată.

—Dacă e aşa cum spui, fata mea, hai să ţi-l botez eu, vrei?

—Bucuros, moşule, cum să nu vreau, auzi vorbă?

Şi luă Dumnezeu copilul, îl duse la pârâiaşul ce curgea mai încolo şi-l botează, dându-i nume Busuioc şi, dăruindu-i un arc şi o tolbă de săgeţi, l-a ursit ca pe unde-o umbla, pe partea lui a dreaptă, să crească tot busuioc. Apoi Dumnezeu cu Sfântul Petre se îndepărtară.

Trecu ce trecu de la această întâmplare şi se pomeni fata că iar e însărcinată şi după puţintică vreme mai născu un băiat.

Sfântul Petre, care ca un sfânt ce e ştie tot, se coborî din cer şi trecu prin pădure făcându-se a nu şti nimic.

—Ce, altul, fata mea? o întrebă el, când o văzu cu un alt prunc la sân.

—De, moşule, dac-aşa a vrut Dumnezeu..., eu ce să fac?

—Ei, păi p-ăsta ţi-l botez eu.

Şi-l botează Sfântul Petre şi-i dete numele Musuioc.

Vremea trecea, băieţii se măreau, până ajunseră să poată umbla singuri după vânat, să aducă mumei lor să mănânce.

Într-o zi, umblând ei amândoi prin pădure, văzură un iepure; Busuioc, nici una nici alta, puse mâna pe arc, îl întinse şi, taman când să tragă, grăi iepuroaica într-acest chip, că iepuroaică se întâmplase să fie:

— Nu mă omorî, Busuioace, că ţi-oi da un pui şi mult bine ţi-o prinde.

Busuioc o lăsă şi iepuroaica îi dădu un pui. Mai merseră ei ce mai merseră şi, iacă, văzură o vulpe. Busuioc întinse arcul s-o răpuie, când şi ea grăi tot ca iepuroaica:

— Nu mă omorî, Busuioace, că-ţi dau un pui şi mult bine ţi-o prinde.

Busuioc nu omorî nici vulpea şi, drept mulţumire, îi dădu puiul pe care i-l făgăduise.

Mai încolo, întâlniră un lup. Cu el se întâmplă tot aşa, şi taman mai spre seară le ieşi înainte şi un urs. „Azi n-am vânat nimic, se gândi Busuioc, hai să trag în ursul ăsta.” Dar până să aşeze arcul, se rugă ursul să nu-l omoare, că i-o da un pui şi mult bine i-o prinde.

Busuioc cruţă şi pe urs de moarte şi în loc să se întoarcă acasă la maică-sa cu vânat, veniră amândoi cu patru pui de fiară după ei. Noroc că mai rămăsese mâncare de cu seară, că altfel ar fi rămas flămânzi.

Aşa îşi petreceau vremea Musuioc şi Busuioc, umblând după vânat, cât e ziua de mare, prin pădure.

Într-o zi, nu ştiu cum, nu ştiu ce fel, se rătăciră fraţii unul de altul şi se pomeni Busuioc singur. Dacă văzu aşa, o luă înainte să iasă unde o ieşi, că vrea să vază ce mai era dincolo de pădure. Merse cât merse şi dădu de un palat ce sticlea de să-ţi ia ochii. Se duse el într-acolo, intră în curte şi dădu de unsprezece zmei care dormeau cu burta la soare.

Cum se răspândi miros de om, se trezi unul dintre ei, se frecă la nas c-o mână şi cu alta la ochi şi cum văzu pe Busuioc, nici laie, nici bălaie, nu că să-l omoare.

— Să mă omori, de-i putea, de nu, te-oi omorî eu pe tine, răspunse Busuioc, bucuros că se deşteptase numai unul, că de! cu unu mai calea-valea, poţi să te lupţi... e rău când sunt mai mulţi.

— Cum să ne luptăm? întrebă zmeul.

— Cum vrei?... Eu zic în luptă, că e mai dreaptă.

— În luptă să fie, zise zmeul.

Şi se şi încăierară. Dar nu ştiu cum se făcu, că nici nu se opinti bine zmeul şi tot el singur se împiedică şi căzu în nas, iar Busuioc scoase o custură de la brâu şi-i reteză capul.

Cum horcăi zmeul o dată, de durere, iată se mai deşteptară trei zmei. Văzând ei pe fratele lor mort, se repeziră urlând la Busuioc.

—Ho-ho-ho, mă zănaticilor, zise el dându-se în lături niţel, ce, toţi odată? Staţi câte unul, c-aşa este drept! Să vă fie şi ruşine, trei zmei, coşcogeamite namilele, p-un om!

Văzură zmeii că e aşa cum spune Busuioc, şi veni unul, cel mai mare, să se lupte cu el întâi.

—Cu tine să mă lupt întâi, zise Busuioc făcându-şi cruce.

Şi se luară la luptă, şi dă-i şi învârteşte-l şi mai suceşte-l, trânti Busuioc pe zmeu şi-l omorî. Cu al doilea făcu întocmai, că nu era aşa de puternic ca şi cel dintâi.

Numai cu cel de-al treilea, un zmeu sfrijit şi scofâlcit, se vedea cât de colo că are pe dracul în el, numai cu el se căzni mai mult, că era şi viclean pe deasupra, dar în cele din urmă tot îi dădu Busuioc în cap.

Făcuseră ei mare zgomot, luptându-se, dar cei şapte zmei nici nu se mişcară, dormeau de puteai să tai lemne pe ei.

Ce se gândi Busuioc? „Măre, de s-or trezi toţi şapte odată ş-or veni la mine, mi-o fi greu să mă lupt cu ei. la mai bine să le-o coc eu lor.” Şi, întinzând arcul, câte una, câte una slobozi şapte săgeţi, câte una de fiecare zmeu şi le fu de ajuns, că numai horcăiau niţel, ca şi cum ar fi sforăit, şi se întorceau pe partea cealaltă, de dormeau somnul drepţilor.

După ce scăpă astfel de ei, Busuioc intră în palat, se uită încoa, se uită încolo, nici picior de om, numai într-o odaie văzu un butoi mare cu cercuri de fier din care ieşea un răget înăbuşit printr-o gură de cep. Se uită el înăuntru şi văzu un zmeu.

—Dă-mi niţică apă, Făt-Frumos, că te-oi mulţumi cu prisos, zise zmeul dinăuntru zărindu-l.

—Ia mai stai şi nebăut, că nu ţi-o fi nici pe dracu, zise Busuioc.

Iar zmeul gemu şi mai tare, ş-apoi tăcu.

Apoi intră Busuioc prin tot palatul, se uită prin toate colţurile şi, văzând că nu e nimeni, se întoarse în pădure la bordeiul lor. Aci, cum ajunse, zise maică-si:

—Hai, mamă, că ţi-am găsit o casă frumoasă, palat ca toate palatele.

Ea nu mai putu de bucurie, când auzi că o să scape din pădure, că i se urâse; aşteptă să se întoarcă Musuioc şi plecară la palat cu căţei cu tot, că puilor de iepure, de vulpe, de lup şi de urs, Busuioc le zicea căţeii lui.

Ajunseră, luându-se după urma lui Busuioc, taman seara şi, după ce se uitară cu toţii prin palat, se culcară.

A doua zi, cum se lumină de ziuă, spuse Busuioc maică-si să nu intre cu nici un preţ în odaia unde era un butoi, şi plecă după vânat.

Aş, muierea să-şi ţie firea! Doar două zile trecură la mijloc şi, a treia zi, n-o mai răbdă inima şi intră în odaia oprită.

Cum simţi zmeul că e cineva acolo, se rugă:

— Om bun, femeie, ce-i fi, toarnă-mi pe cepul ăsta niţică apă, că mă frig şi mă pârjolesc de sete!

Muma lui Busuioc mai întâi se sperie, dar spunându-şi că nu-i poate face nimic cel ce e închis în butoi, luă o doniţă cu apă şi-i turnă pe gura cepului.

Zmeul se umflă o dată de plesni un cerc de la butoi.

Femeia — bine a zis cine a zis, poale lungi şi minte scurtă — nu se opri când văzu aşa. Nu, că-i e milă, şi-i mai dădu încă două doniţe de apă. Când zmeul sorbi apa din cea de-a treia doniţă, o dată plesni butoiul şi biata femeie leşină de sperietură. Când se deşteptă, în faţa ei sta zmeul privind-o, şi luase, trăsni-l-ar Dumnezeu, o înfăţişare frumoasă de tot, parcă era Făt-Frumos. Cum îl văzu femeia, îi şi sfârâi inima...

Zmeul băgă de seamă că-l place şi se dădu pe lângă ea şi, spunându-i cuvinte mieroase, o făcu să se învoiască să-l omoare împreună pe Busuioc, pe care avea pică fiindcă nu vrusese să-i dea apă şi care ar fi fost, de!... cum s-ar zice, buturugă în drum.

Şi aşa se hotărâră amândoi să facă ce-o face să răpuie pe Busuioc; dar cum? Să se suie zmeul în pod şi să se facă stană de piatră şi, când 0 veni Busuioc de la vânătoare, să-i cază în cap şi să-l turtească.

Dar — când vrea Dumnezeu cu omul! — s-a întâmplat ca Musuioc să fie în odaia d-alături şi, când

a plesnit butoiul, a auzit planul zmeului. Amărât până în fundul sufletului de fapta ce era să săvârşească maică-sa, dar mulţumind lui Dumnezeu că i-a îndreptat paşii spre odaia aceea, ieşi de întâmpină pe Busuioc şi-i spuse tot.

Lui Busuioc nu-i venea a crede, dar se învoi să intre-n casă o dată cu Musuioc şi, făcând astfel, scăpă.

A doua zi, văzând zmeul că n-a putut izbuti să prăpădească pe Busuioc, se hotărî să se facă un cuptor ars şi când o trece Busuioc pe lângă el, întorcându-se din pădure, să sară asupra lui şi să-l pârjolească. Dar a vrut Dumnezeu să nu fie pe placul spurcatului de zmeu, ş-a dat în gând căţeilor lui Busuioc să se ducă să se tăvălească în apă şi-n noroi, şi să mai domolească dogoreala cuptorului, aşezându-se pe el; dar aşa dogorea, aşa de ardea, că dacă se tăvăli iepurele, cum dădu cu coada, i-o şi arse de rămase fără coadă, dar tot domoli căldura niţel; lupul sări în sus d-un cot; vulpea iarăşi îşi pârli blana, bunătate de blană! Dar când se aşează ursul, îşi pierdu cuptorul toată dogoreala, căci se răci cum trebuie şi, când se repezi asupra lui Busuioc, numai îl izbi de s-a ales cu câteva vânătăi pe trup, dar de moarte a scăpat.

A treia zi, a vrut zmeul şi mama lui Busuioc să-l răpună cu nişte buruieni otrăvitoare. Dar tot nu le-a ajutat Dumnezeu, c-a auzit iar Musuioc, şi aşa fratele său a scăpat întreg şi teafăr.

Văzând zmeul că nu e chip să scape de el, învăţă pe mama lui Busuioc să se prefacă bolnavă şi să-l roage să-i lase ei căţeii, să-i mai ţină de urât; iar când o fi el fără căţei, o să-i vină sigur de hac, că n-are cine să-l mai scape.

Aşa şi făcu maică-sa. A doua zi se prefăcu tare bolnavă: se văita, nu vrea să mănânce, că îi este rău şi rău. Dacă vru să plece Busuioc prin pădure, ea îl rugă

să-i lase căţeii, să-i mai ţină de urât, „că mult mi-e urât, măiculiţă!”, zicea ea.

Se mai codi Busuioc, cum să vâneze el fără câinii lui? Dacă i-o ieşi vreo lighioană înainte? Dar văzând că maică-sa se ruga cu tot dinadinsul, se înduplecă şi îi lăsă, plecând astfel singur.

Atât i-a fost zmeului. Cum plecă Busuioc, puse mâna pe câte unul dintre căţei şi-i aruncă într-o groapă adâncă de tot, iar deasupra puse un pietroi mare, ca să nu poată ieşi, şi apoi alergă după Busuioc, să-l ajungă. Alergă, alergă până ce-l zări printre frunziş, dar când îl zări, îl zări şi Busuioc pe el şi, cât ai clipi, se căţără pe-o cracă şi se sui în vârful unui stejar înalt şi gros.

Zmeul, dacă ajunse la tulpina copacului, zise lui Busuioc:

— D-acu' s-a sfârşit, Busuioace, dă-te jos să te mănânc!

Bietul flăcău, văzând că n-are încotro, se rugă de zmeu să-l lase să cânte un cântec. Zmeul îl lăsă, şi el începu îndată să cânte, iar la sfârşit strigă o dată:

— Of, n-aude,
N-a-vede,
Sări, iepuraş, că omoară pe stăpânu-tău!

Zmeul auzi, fireşte, strigătul lui Busuioc, dar tăcu; numai gândi în sine: „Zbiară tu cât ăi vrea, că n-or mai ieşi ei de unde i-am orânduit eu”.

Dar iepurele a auzit din groapă şi a zis vulpii:

— I-auzi, vulpe, ne omoară stăpânul.

— Taci, mă cobe, ce tot bolboroseşti?

Iepurele, dacă văzu că vulpea n-a auzit, gândi că i s-o fi părut şi tăcu. Zmeul, cum văzu că Busuioc a isprăvit cântecul, iar îi zise:

— Dă-te jos, Busuioace, să te mănânc!

Busuioc iar se rugă să-l mai lase să mai cânte un cântec, şi-i aruncă o opincă s-o roadă, ca să-i mai treacă de urât.

— Cântă, fu răspunsul zmeului.

Şi după ce isprăvi cântecul, Busuioc strigă:

— Of, n-aude,
N-a-vede,
Sări, vulpe, că omoară pe stăpânu-tău!

Vulpea auzi şi spuse lupului:

—I-auzi, lupule, ne omoară stăpânul.

— Ia, taci, fi-ţi-ar gura de râs să-ţi fie, ce cobeşti a rău?

Vulpea tăcu, fiindc-a gândit şi ea ca iepurele, că i s-o fi părut. Zmeul, cum văzu că Busuioc şi-a isprăvit cântecul, îi spuse să se dea jos, să-l mănânce. Busuioc iar se rugă să-l lase să mai cânte un cântec, dându-i şi opinca ailaltă, şi strigă de-l auzi lupul. Atunci lupul urlă:

— Of, ursule, ne omoară stăpânul!

— Mai bine strănutai, cobe ce eşti, decât să urli degeaba!

Dar nu trecu mult şi auzi şi ursul strigătul stăpânului lor.

— Mă, da' voi grăirăţi adevărat; acu' auzii şi eu că ne strigă stăpânul.

— Păi, când i-am spus eu vulpii, sări iepurele cu gura mare de colo, mi-a zis că sunt cobe.

— Ei, ho, urecheatule, zise ursul, fă-ţi vânt şi sări o dată iepureşte, de vezi, poţi să dai stânca aia la o parte?

Iepurele ţup! o dată, dar piatra nici gând să se mişte, numai el căzu jos urlând că şi-a făcut cucui în cap.

Sări şi vulpea, apoi şi lupul, dar abia o mişcară; dar când sări ursul, o rostogoli cât colo şi aşa ieşiră afară cu toţii.

— Ei, zise ursul, ca gândul ori ca vântul să mergem?

— Ca gândul, ce vorbă! Mai e vreme de stat? zise lupul. Stăpânul are nevoie de noi.

— Dar dacă n-om mai putea răsufla? zise fricosul de iepure.

Dar cine îl mai ascultă? O luară la picior cu toţii şi într-o clipă ajunseră taman când Busuioc, deznădăjduit, începuse să coboare din copac, să-l mănânce dihania spurcată.

Pacostea de zmeu simţi că vin căţeii, şi se făcu buturugă neagră.

Când îşi văzu Busuioc lighioanele, îi veni inima la loc.

—Căţeluşii mei, zise el către dânşii, vedeţi voi buturuga aia?

—O vedem, stăpâne, răspunseră cu toţii într-un glas.

—Praf s-o faceţi, măi, şi să-mi opriţi numai ficatul şi inima!

Auzind aşa, se puseră îndată cu toţii şi o roaseră de-o făcură câlţi, iar ursul, dând de ficat şi de inimă, le luă în labă şi le dădu lui Busuioc.

Cum puse mâna Busuioc pe ele, dete fuga acasă, se duse drept la maică-sa şi îi zise:

— Să-mi frigi ficatul şi inima asta, mamă, dar să fie în sânge.

Maică-sa pricepu îndată că fiu-său l-a omorât pe zmeu, dar nu zise nimic şi se supuse. Apoi, aducându-le la masă pe frigare, Busuioc îi zise să mănânce şi ea.

— Nu, maică, mie nu mi-e foame deloc.

O mai rugă Busuioc, dar ea nu vru cu nici un preţ. Busuioc luă atunci frigarea şi, cum frigea, îi dădu una cât putu peste ochi, zicându-i:

— Să orbeşti, mumă fără de lege! Şi să nu vezi iarăşi până n-ăi umple nouă butoaie de lacrimi.

Apoi se întoarse către Musuioc şi-i zise:

— Frate, eu mă duc în lume, ţine năframa asta; când te-i uita la ea, s-o scuturi şi, de-oi vedea curgând picături de sânge din ea, să ştii că ori sunt mort, ori sunt în primejdie de moarte. Atunci să vii după mine şi să mă scapi.

Şi plângând amândoi, se despărţiră.

Merse Busuioc, merse, până ajunse într-altă ţară şi dădu de un palat mare împărătesc. Cum îl văzu, intră înăuntru şi se dădu drept feciorul unui împărat care se rătăcise. Împăratul acelei ţări crezu, că Busuioc avea şi înfăţişare mândră de gândeai curat că e de neam, şi-l ospătă şi-l ţinu la dânsul până s-o afla ceva de tată-său.

Împăratul ăsta avea o fată şi, trecând vreme îndelungată şi văzând ea că nu se afla de tatăl băiatului nimic, şi mai cu seamă iubindu-se ei amândoi, se hotărâră să spună împăratului şi să ceară încuviinţarea de a se căsători.

Împăratul, care văzuse pe băiat destoinic, se învoi, şi nunta se şi făcu într-o duminică, cu veselie mare.

A doua zi după nuntă, lui Busuioc îi veni gust să se plimbe prin grădina a mare, de era în dosul palatului, că nu intrase în ea niciodată; dar cum deschise poarta şi făcu un pas înăuntru, hop! sări o pajură care sta mereu pe poartă şi-l înghiţi.

Împăratul îl căută pe Busuioc în sus, îl căută în jos, Busuioc nicăieri; şi de unde fusese veselie şi chef la palat, la numai o zi după nuntă era mâhnire şi necaz.

În vremea asta, Musuioc nu ştiu cum scoase năframa din buzunar şi o scutură; cum o scutură, curseră trei picături de sânge din ea.

— Of, frate-meu ori a murit, ori e în primejdie de moarte! Să plec după el, să-l caut şi să-l ajut.

Şi plecă.

Dar nu-i fu greu să-l găsească, fiindcă se luă după busuiocul care creştea pe urmele fratelui său, după darul naşului care îl botezase, şi în scurtă vreme, spre seară, ajunse la curtea împăratului. Intră în curte; fata, cum îl văzu, îi sări de gât şi-l sărută gândind că e Busuioc, deoarece ei semănau amândoi ca două picături de apă. Căută Musuioc să scape, spunându-i că nu e el Busuioc, că e frate-său; de unde să-l crează cineva? Ba fata, când era să se culce, îl chemă în odaia ei.

Musuioc se învoi să intre şi să se culce într-un pat, dar să nu-l atingă nici cu degetul, că paloşul lui va sări din cui şi-i va tăia mâna.

A doua zi, cum se trezi, Musuioc se luă după urma de busuioc, până văzu că se oprea în poarta grădinii. Musuioc, dacă văzu aşa, se uită la dreapta, se uită la stânga şi, taman când se uită în sus, văzu pajura pe brânci, gata să se arunce şi asupra lui, numai să facă un pas în grădină. Dar el stătu pe loc şi, printr-un şiretlic, numaidecât puse mâna pe pajură şi-o ucise, apoi îl scoase pe Busuioc întreg şi teafăr din burta ei.

Ce bucurie când se văzură!

Stătură îmbrăţişaţi multă vreme şi vărsară lacrimi de bucurie, apoi se întoarseră în palat. Fata împăratului numai acum cunoscu că drept grăise Musuioc şi că era frate cu bărbatul său. Îl rugă deci s-o ierte şi-i ceru să rămână cu ei. Musuioc acceptă bucuros şi de atunci au trăit cu toţii fericiţi, mulţi, mulţi ani.

Flăcăul cel viteaz

A FOST ODATĂ un flăcău tare dibaci, pe care-l chema Irimia. El altceva nu făcea decât umbla la vânătoare.

Într-o zi, mergând cu puşca pe umăr prin pădure, iacă îi ieşi înainte un lup şchiop. Cum îl văzu flăcăul, cum întinse puşca să-l doboare.

Dar lupul se rugă de el:

—Măi Irimio, măi, nu mă omorî, ci mai bine oblojeşte-mi ăst picior rănit, că mult bine ţi-oi prinde şi eu cândva.

Ce se gândi Irimia? „Carnea nu-i e bună de mâncat, pielea nu-mi trebuie...”

— Fie, te-am iertat, lupule! zise el şi-i obloji piciorul rănit.

— Bine ai făcut, Irimio. De ţi-o fi vreodată greu, să te gândeşti la mine, că eu îndată oi fi lângă tine şi te-oi ajuta.

Plecă Irimia înainte, când, mai încolo, iacă un corb pe-o creangă. Irimia luă puşca şi ochi.

— Nu mă-mpuşca, Irimio, zise atunci corbul, ci mai bine leagă-mi astă aripă de mă doare, că mult bine ţi-oi face şi eu.

Se gândi Irimia: „Şi de l-oi împuşca, la ce mi-o fi bun?” Legă deci aripa corbului şi-şi văzu de drum.

Corbul, când îl văzu pe Irimia plecând, îl opri şi-i zise:

— Irimio, când ţi-o fi mai greu, să te gândeşti la mine, că eu oi alerga să-ţi ajut.

Mulţumi flăcăul şi plecă mai departe. Merse o bucată bună, până ieşi pe-un prund de gârlă. Acolo dădu de o mreană cu solzii aurii, azvârlită de un val pe mal; se zbătea să moară.

Cum îl văzu, mreana începu a se tângui şi a se ruga:

— Irimio, aruncă-mă în apă, că mor aici; fă-mi ăst bine, zău, că de-i fi vreodată în vreun necaz mare, numai să te gândeşti la mine şi, cât ai clipi din ochi, oi fi lângă tine şi te-oi ajuta. Eu am putere mare, căci sunt împărăteasa peştilor.

— Cu dragă inimă, răspunse Irimia, că şi eu o să am trebuinţă de ajutor în calea d-apucai.

Şi luă mreana frumuşel în mână şi-i dădu drumul lin în apă.

Apoi îşi văzu de drum, căci el se ducea, vezi dumneata, spre cuprinsul Ilenii Cosânzenii, că-l ardea un foc la inimă după fata ei pe care o văzuse într-o noapte în vis.

Dar până la cuprinsul Ilenii Cosânzenii avea să dea de cuprinsul unei cotoroanţe la care trebuia să slujească flăcăul câte trei nopţi, păzindu-i o iapă rea şi, de n-o păzea bine şi fugea iapa, apoi îl răpunea scorpia; dar şi dacă o putea păzi trei nopţi de-a rândul, apoi îi dădea în loc de simbrie un mânz de-al ei, că făta în toată noaptea câte unul, şi mânjii erau năzdrăvani.

Merse el ce merse şi numai iacă dădu de-o curte împrejmuită cu ţepi şi-n fiecare ţeapă se bălăbănea câte-o căpăţână de om. Pasămite era curtea cotoroanţei cu iapa, şi căpăţânile din ţepi erau ale bieţilor flăcăi de se prinseseră să i-o păzească şi nu putuseră.

Bătu el în poartă şi iacă auzi un glas gros întrebând:

— Cine e?

— Om bun, mătuşă, am venit să mă bag slugă, să-ţi păzesc iapa.

— Aşa? Ei, bine-ai venit, flăcăiaşule! Intră înăuntru, zise cotoroanţa muindu-şi glasul şi deschizând poarta.

Intră el înăuntru şi se cam înfioră văzând o grămadă de căpăţâni aruncate p-acolo, afară de cele din ţepi.

— Uite, flăcăiaşule, ce ai de făcut: să-mi păzeşti iapa trei nopţi de-a rândul şi să mi-o aduci acasă dimpreună cu mânzul de-l fată în miezul nopţii; de-ţi vei împlini slujba, apoi plata ţi-a fi un mânz din cei trei care-ţi va plăcea; de nu... iată ce te-aşteaptă... zise ea, arătându-i căpăţânile de morţi... Te prinzi?

— Păi de ce-am venit eu pân-aici aşa, de cântecul cucului? Am s-o păzesc ş-am să-ţi umflu mânzul.

— Hai să văd dacă eşti în stare.

Şi-i dădu iapa în seamă.

Se puse el călare pe dânsa şi plecă. Iapa, blândă, mergea frumos colo în buiestru, de parcă-l legăna: „Ei, asta ţi-e iapa a straşnică, mătuşă?” gândi Irimia.

O păzi el până spre miezul nopţii şi ce făcu iapa atunci, ce drese, că îl fermecă pe flăcău: se pomeni cu căpăstrul în mână şi ea nicăieri.

„Săracul de mine, se gândi Irimia, o păţii! Să ştii că mă răpune cotoroanţa.”

Şi începu să fluiere de necaz... Dar nu fluieră mult şi-şi aduse aminte de fata Ilenii şi, gândindu-se că o să-i rămână oscioarele pe-acolo şi n-o s-o mai vadă, îl apucă un plâns, măre, de plângea şi pădurea de plânsul lui.

Dar odată îşi veni în fire, aducându-şi aminte de lup, şi zise cu glas tare:

— Mai ştii, poate mi-o fi de vreun ajutor...

Cum se gândi, cum se pomeni cu lupul lângă el întrebându-l supus:

— Ce-ai păţit, stăpâne?

— Uite aşa şi-aşa, măi lupule, şi de n-oi găsi iapa, mă ucide cotoroanţa, şi-o fi mare păcat de tinereţele mele.

— Lasă că ţi-o aduc eu acu'; ţi-o dau în palmă, nu altceva; că ea e taman peste nouă păduri, vârâtă într-o

scorbură, a fătat acolo. Eu mă duc s-o alung de-acolo; dumneata, stăpâne, de-i auzi că urlu eu, să ştii că e aproape şi să scuturi frâul, că vine ea singură.

Astfel grăi lupul şi plecă.

Tot alergând, ajunse la copacul în scorbura căruia fătase iapa, şi făcu ce făcu de o scoase afară; dacă o scoase afară, se luă după ea şi, cum o cârmi, cum o zăpăci, o duse taman spre Irimia, iar când fu aproape de el, numai urlă o dată; Irimia scutură frâul şi iapa se duse drept la el şi flăcăul îi puse frâul în cap. Apoi încălecă şi, cu mânzul după ea, o duse acasă la babă.

—Harnic mi-ai fost, flăcăiaşule, zise cotoroanţa cum îl văzu. Na de mănâncă azimioara asta caldă, na şi vin să bei şi apoi odihneşte-te până deseară.

După aceea băgă iapa în grajd şi-o luă la bătaie, zicându-i:

—Cum te-ai ascuns, mânca-te-ar fiarele sălbatice, păcătoaso!

— Iartă-mă, zise iapa, că eu de ascuns m-am ascuns bine, taman în fundul pădurilor, dar m-a luat un lup la goană şi m-a gonit până m-a adus în dreptul flăcăului; el a scuturat atunci frâul şi-a pus mâna pe mine... Lasă că diseară m-oi ascunde de nu m-o mai găsi.

Cum se făcu seară, Irimia încălecă iapa şi plecă spre pădure, cu mânzul după ei. Peste noapte, iapa îl lăsă iar cu buza umflată. De astă dată s-a urcat în slava cerului, de s-a amestecat cu norii.

Bietul flăcău, de unde să ştie el? Şi de-ar fi ştiut, ce-ar fi putut face? A început deci a plânge şi a se văita până îşi aminti de corb.

— Oare corbul ar putea să mă ajute? Poate, dar cine ştie pe unde o fi!... zise el.

— Sunt aici, stăpâne, şi eu, gata să mă arunc şi-n foc pentru dumneata, numai să-ţi pot fi de folos. Despre ce e vorba?

— Uite-aşa ş-aşa, corbule, mi s-a întâmplat.

— Apoi, dacă e numai atâta, i-am dat de leac; ea e ascunsă în slava cerului, s-a făcut una cu norii, dar ţi-o dau eu în mână; dumneata să te uiţi în sus şi, când ţi s-o părea că se coboară o namilă neagră, să suni frâul.

— Aşa am să fac, răspunse Irimia.

Iar corbul o luă repede spre slava cerului, ajunse sus şi cum făcu el, cum o dibui, cum o sili, că numai se pomeni Irimia că se întunecă cerul de nori, de se face taman ca noaptea. Apoi odată se lumină şi din norii mulţi, care umpluseră cerul, văzu ceva negru care cobora repede ca vântul spre el. Cum văzu aşa, sună frâul şi puse mâna pe iapă, care veni singură drept la el, cu doi mânji după ea.

„Taci că scăpai şi de-astă dată", gândi Irimia încălecând. Şi porni spre casele cotoroanţei.

Când ajunse, aceasta îl lăudă că e viteaz, că e vrednic, îi dădu de mâncare, de băut şi, tot ca în noaptea trecută, îi făcu un pat mai moale şi-l îmbie să se odihnească. Apoi se duse la grajd şi bătu iapa de mai s-o omoare şi mai multe nu, că nu se ascunsese cum trebuie.

—Iartă-mă, stăpână, că mai e o seară, de astă dată nu mă mai găseşte nici moartă.

Irimia mâncă, bău, îi trase un pui de somn şi, pe spre seară, se trezi şi plecă iar cu iapa şi cei doi mânji. Dar ş-acum, ca şi mai înainte, se pomeni fără ea.

Pasămite, ce făcuse iapa? Dacă ea în fundul pădurilor s-ascunsese şi a găsit-o, dacă ea în văzduhul norilor s-a urcat şi a dat de ea... ce s-a gândit? Să se ducă taman în fundul mării, pe smârcurile ei, şi să se ascundă acolo.

Când se văzu fără iapă, Irimia nu se mai boci cum făcuse până atunci, ci numai se gândi la mreană, şi mreana fu lângă el.

—Iapa o cauţi, stăpâne?

—Iapa, mreană dragă, pe ea o caut, bat-o pârdalnicul, că mult e hoaţă.

—Iapa ta cu cei trei mânji, că a mai fătat unul, e tocmai în fundul mării, dar n-ai nici o grijă, că ţi-o scot eu. Tu numai să te uiţi la apă şi, când îi vedea că clocoteşte deasupra, să suni frâul.

Apoi mreana chemă toţi peştii cei mari şi le porunci să scormonească pe fundul mării, până or da de iapă şi s-o gonească înspre faţa apei.

De trei ori se întoarseră peştii, fără izbândă şi de trei ori îi trimise îndărăt mreana amenințându-i să nu vină fără ea. Abia a treia oară o găsiră şi, muşcând-o, izbind-o care cu ce putea, o aduseră la liman unde o aştepta Irimia.

Când îl văzu cotoroanţa că se întoarse şi a treia oară cu iapa şi cu trei mânji după ea, se prăpădi cu firea de tot împotriva iepei, şi nici nu vorbi o vorbă cu flăcăul până n-o cotonogi în bătaie. Apoi se duse la mânji şi-i unse pe cei dintâi cu unt proaspăt, iar celui de-al treilea, care avea douăsprezece aripi — cu patru mai mult decât al doilea, şi cu opt mai mult decât cel dintâi — îi jumuli coada şi-i puse scaieţi în coamă, că doar de o face pe Irimia să nu-l ia pe el, că era năzdrăvan şi avea putere mare; dar mânzul apucase de când veneau pe drum de-i zisese lui Irimia:

— Pe mine să pui mâna când te-o pune baba s-alegi, că n-ai să te căieşti.

După ce sfârşi baba de bătut iapa şi de uns mânjii, chemă pe Irimia şi-i zise să-şi ia simbria după învoială: să-şi aleagă un mânz.

—Uite, flăcăiaşule, ia unul din ăştia doi! Al treilea îl vezi cât de prăpădit este; nici nu cred că mai trăieşte mult.

— Ba, mătuşă, uite cum mi-o fi norocul, dar eu p-ăsta-l iau, aşa prăpădit cum e.

Baba se împotrivi la început.

— Ne-a fost învoiala să iau care mânz mi-o plăcea?... Ne-a fost. Apoi dar eu p-ăsta-l aleg, zise Irimia.

— Ia-l şi du-te sănătos! răspunse într-un sfârşit cotoroanţa, văzând că n-are încotro.

Irimia încălecă şi calul se înălţă cu el în slava cerului; şi apoi se lăsă iar jos pe pământ, şi-l întrebă pe flăcău:

— Acum spune, stăpâne, care ţi-e vrerea?

—Vreau să iau de nevastă pe fata Ilenii Cosânzenii; oare e greu?

— Greu, stăpâne, fiindcă tată-său a lăsat cu grai de moarte ca fata lui să nu ia pe altul de bărbat decât pe acel flăcău care va putea să-i aducă cele cinci mii de iepe din bălţile mării şi să le mulgă, ca să se îmbăieze amândoi cu laptele lor în seara nunţii, şi e cam greu să pui mâna pe ele. Dar noi om încerca să le aducem, că doar nu sunt eu degeaba năzdrăvan şi dumneata cruce de voinic!

Plecară ei înainte. Mergând, dădură peste un loc înnămolit şi Irimia, după îndemnul calului său, se opri, făcu un cocoloş din pământ şi-l băgă în desagă.

De-acolo merseră mai departe şi, în alt loc, Irimia găsi nişte păr de colilie făcut ca peria; luă şi din el şi-l băgă tot în desagă. Aşa-i spusese calul năzdrăvan.

În alt loc, dădu de nişte piatră moale; luă şi din ea, după povaţa calului, şi o vârî tot în desagă.

Apoi o porniră spre casele Ilenii.

Cum ajunseră acolo, calul, cu meşteşugul lui, făcu de se porni o furtună şi o ploaie, şi nişte fulgere şi tunete şi trăsnete, de credeai că se prăpădeşte pământul. Iar după aceea se făcu iar vreme frumoasă, ca şi mai înainte.

Fata Ilenii era ţinută închisă, nu se ştie de ce. Când s-a făcut vreme frumoasă la loc, ea se rugă de maică-sa s-o lase şi pe ea barem în pridvor, să mai

vadă soarele cum luceşte de frumos după ploaie. Maică-si i se făcu milă de ea cum se ruga, şi o lăsă.

Dar când ieşi fata în pridvor, odată mi se repezi Irimia ca o săgeată, călare pe năzdrăvanul lui, şi mi ţi-o prinse de mijloc, cu braţele lui vânoase, şi, sărutând-o o dată să-şi mai aline focul care-l ardea la inimă, se tot duse cu dânsa.

Fata, biata, de frică leşină, că din repezeală nici nu-l văzuse la faţă; ea gândea c-o fi vreun zmeu ori cine ştie ce; dar când se dezmetici şi-l văzu cât era de mândru cu ochii lui negri ca murele şi cu sprâncenele îmbinate, cu mustaţa neagră şi frumoasă, şi cu trupul subţirel de parcă ar fi fost tras prin inel, se pomeni c-o prinde şi pe ea de la inimă dragostea după dânsul, şi când o sărută el de dragă ce-i era, îşi lipi şi ea buzele d-ale lui aşa cam pe nebăgate de seamă şi mi ţi-l sărută o dată din greu.

Când se trezi din vârtejul dragostei, spuse lui Irimia:

— Irimio, îmi eşti drag, dar tata m-a jurat să nu mă mărit decât cu cel de-o aduce şi-o mulge cele cinci mii de iepe din bălţile mării; deci acum du-mă pe mine la mama şi te repede de adu iepele. Cum ţi-a fost uşor să mă furi pe mine, nu ţi-o fi greu să le aduci şi pe ele-ncoace.

— Aşa am să fac, zise Irimia.

Şi mi se-aruncă pe cal şi-şi cuprinse iubita în braţe şi se repezi de o lăsă binişor tot în pridvor, de unde o luase, apoi plecă.

Merse ce merse, dar calul de colo:

—Stăpâne, cumpără nouă piei de bivol şi nouă coşuri de răşină; să fierbi răşina din fiecare coş, pe rând, şi s-o torni pe-o piele, s-o lipeşti de alta, ş-apoi peste cele două lipite să mai lipeşti una, până le-i lipi pe toate nouă, c-am să am luptă mare cu armăsarul iepelor, care simte omul de la nouă poşte şi vine de-l omoară.

— Să cumpăr, zise Irimia.

Şi cumpără şi le lipi unele peste altele şi le croi pe trupul calului ş-apoi plecă înspre locul unde erau bălţile mării.

Când au fost aproape, făcu Irimia o groapă în pământ şi se ascunseră în ea amândoi, după ce calul nechezase o dată.

Armăsarul, auzind nechezatul, veni şi dădu roată împrejur, bătu din picioare, mirosi, dar nu dădu de urma gropii şi se întoarse la iepe.

Când s-ajungă la ele, calul cel năzdrăvan nechează de trei ori şi-i spuse lui Irimia:

— Acum, când o veni, să fii gata! Am să mă reped la el, fiindcă de goană-şi mai pierde din putere şi e numai bun de luptă.

Şi drept, când veni, era armăsarul plin de spumă şi gâfâia de osteneală. Cum îl văzu calul, se şi repezi la el; şi se muşcară şi se izbiră, dar degeaba se căznea armăsarul... Când el muşca din cal, muşca din pieile de bivol, iar calul, când muşca, apoi muşca din carne, nu glumă! Se luptară de la prânz până la apusul soarelui; nu mai rămăsese deasupra calului decât o piele. Nu ştiu cum făcu el şi-odată, când îi pocni una cu picioarele în burtă, căzu armăsarul jos.

Calul strigă atunci pe Irimia:

— Ieşi, stăpâne, şi adu frânghiile din desagi să-l legăm, că l-am biruit!

După ce-l legă Irimia bine, îl luă calul în spinare la un loc cu stăpânul său şi apoi plecară înspre iepe.

Când plecară, necheză armăsarul de trei ori ca s-audă iepele şi să fugă, dar ele, în loc să fugă, veniră înspre el să-l scape toate cele cinci mii de iepe şi cu mânjii după ele, vreo două-trei mii câţi or fi fost şi ei.

Când au fost aproape să se întâlnească la un loc cu iepele, zise calul:

—Scoate, stăpâne, glodul de pământ şi-l aruncă, ş-apoi cârmeşte înapoi spre ţinutul Ilenii! A fost mult până ne-au luat urma, că vin ele după noi acum.

În locul unde a aruncat glodul, se făcu o mocirlă mare, de rămaseră mânjii înţepeniţi; până să-i scoată iepele, Irimia cu calul avură vreme să se depărteze o bucată bună.

Dar nu trecu mult, şi iepele mai să-i ajungă din urmă.

— Aruncă peria, stăpâne! zise calul.

Şi, în locul unde a căzut peria, se făcu o pădure mare şi deasă, de abia-abia au izbutit iepele, într-un târziu, să iasă din ea.

Şi veneau în goană, valvârtej, de mai-mai să-l ajungă pe Irimia din urmă.

Atunci calul năzdrăvan îi strigă:

—Zvârle piatra, stăpâne, că ne prind blestematele de iepe şi ne răpun!

Zvârli Irimia şi piatra cea moale, şi se făcu, unde căzu, un zid de piatră. Iepele se puseră toate cu copitele şi repede îl doborâră la pământ şi porniră înainte turbate de necaz. De data asta nu mai aveau decât un lat de palmă până să-l ajungă pe flăcău, la poarta caselor Ilenii Cosânzenii. A avut noroc Irimia cu Ileana, că era în pridvor. Ea le opri zicând:

—Staţi, turbatelor! Cine-a fost ursit să vă mulgă v-o mulge dar!

Şi se îmblânziră iepele când o auziră pe Ileana vorbind, şi le mulse Irimia. Apoi fata Ilenii Cosânzenii se mărită cu Irimia şi făcură nuntă cu alai mare. Seara, până a nu se culca, după datină, se îmbăiară mirii şi în lapte de iapă, de făcură pe voia bătrânului, tatăl miresei.

Şi de atunci au trăit cu toţii nesupăraţi de nimeni, vreme-ndelungată.

Ţiganul cu trei suflete

CICĂ UN ŢIGAN ar fi rămas odată de nu mai avea nici cu ce încălzi apa pentru mămăligă. Atunci plecă la pădure să adune niscai surcele. Dar luă şi un toporaş cu el, să mai dea razna şi prin crăci mai zdravene, când i-o veni bine.

Dacă ajunse în pădure se uită încoace, se uită încolo, mai în dreapta, mai în stânga... nimica toată pe jos; surcele mai de Dumnezeu defel, abia câte o zburătură din topor şi mică, nespornică. Crăci mai subţiri mai erau, nu-i vorbă, dar, cum gândea şi ţiganul: „Mai mare pocnetul şi fumul de ele, decât treaba”.

Negăsind ce-i trebuia, pe jos, ţiganul îşi aruncă ochii în sus. O cracă, destul de groasă, se întindea lungă, hei! încolo, şi plină, plină de crăculeţe mai mici. Şi mai avea şi alta: venea la îndemână, nu era aşa sus de tot, să tot fi fost de un stat şi jumătate de om, mult două.

Se şi hotărî ţiganul să o doboare.

Îşi scuipă în palme, îşi încolăci picioarele împrejurul copacului şi-şi făcu vânt spre cracă; prinzând-o cu mâinile, se aşeză bine pe ea şi începu a da apoi cu toporaşul, ca să o dezlipească de trunchi.

Da ţiganul cu nădejde, ca să isprăvească mai curând, că-i era să nu dea cu ochii de ăl pândar, când iaca un român trece şi el prin pădure. Se uită la ţigan sus şi începu să râdă, văzându-l că taie craca de sub el.

— O să cazi, măi amărâtule, şi-o să-ţi rupi oasele!

Ţiganul, auzindu-l, îi şi sări inima din loc; gândea că e pândarul. Se opri din treabă şi se uită repede în jos. Dar văzând că nu e el — căci îl cunoştea — prinse curaj şi răspunse:

—Ei, cumetre, doar n-oi fi tu Dumnezeu, să ştii c-am să cad!

—Bine, zise românul, o să vezi!

Şi-şi urmă drumul.

„I-o fi necaz că mă vede cu lemnul acesta gros!” cugetă ţiganul.

Şi dădu înainte cu toporaşul, gândindu-se la altele. Pe când era cu mintea aiurea şi tot izbea în lemn, numai odată se aude un „trosc!” prelung, şi craca se rupse căzând la pământ cu ţigan cu tot.

„Aoleu! cugetă ţiganul sculându-se de jos şi frecându-se, că se izbise niţel căzând, să ştii că ăla a fost Dumnezeu! Mi-a dat de ştire, săracu', şi eu nu l-am crezut.”

După ce cugetă aşa, mai rămase niţel pe gânduri, şi odată numai o rupse d-a fuga pe drumul pe care o apucase românul.

Dar acesta se vede că avea de făcut cale lungă, fiindcă mergea încet.

Îl ajunse ţiganul şi-i zise:

—Să mă ierţi, zău, să mă ierţi, Doamne, că nu te-am ascultat adineauri; cum ai zis, aşa a fost, am căzut cu cracă cu tot.

—Ţi-am spus eu?!

— Aşa e, am fost prost, Doamne, iartă-mă că nu te-am ascultat şi-mi fă şi un bine, că tot eşti bun la suflet, spune-mi când mor.

Românul, văzând cât e ţiganul de prost, vru să-l păcălească. Se făcu deci că se uită bine în ochii lui, îi căută în palmă, îl întoarse, îl suci şi la urmă îi zise:

— Păcat de tine, măi ţigane, că eşti tânăr...

— Aoleu! Dar de ce, Doamne?

—Nu mai ai viaţă multă; când vei tuşi de trei ori, să ştii că ai să mori.

Iar după ce zise aste cuvinte, plecă înainte, lăsând pe ţigan înfricoşat în mijlocul drumului.

Se întoarse bietul ţigan în pădure, luă craca de o duse acasă, aprinse focul, puse de mâncare, dar cum să mănânce cu spaima în inimă? Mai avea el chef de ceva acum? Căci se gândea: „Ce, e lucru mare tusea? Când cu gândul nu gândeşti, hait! ai şi tuşit; dac-ai tuşit de trei ori, mori... Viaţă-i asta?”

Se întristase ţiganul de nu i se mai ivea zâmbet pe faţă, şi slăbise mai ca un ogar.

Într-o zi plecă având treabă la oraş. Pe drum iaca tuşi o dată. Îi şi trecu un fior prin inimă.

— Ţine-mă, Doamne, că mi-a ieşit un suflet! zise el oftând.

Mai merse el ce mai merse, şi hait! mai tuşi o dată.

— Ţine-mă, Doamne, că mai am numai un suflet! zise atunci ţiganul galben la faţă şi tremurând de frică.

Iar când tocmai trecea dincolo, la un loc, aşa pe la mijlocul drumului, mai tuşi o dată, şi se şi trânti ţiganul jos, gândind c-a murit. Stătu el acolo cu faţa în praf mai multă vreme, până iaca se auziră pocnete de bici, şi clopoţei, şi chiote de surugiu. Pasămite, un boier trecea într-un poştalion cu patru cai înaintaşi.

Veneau caii în goană, dar noroc că vizitiul văzu un om jos pe drum şi opri caii la vreme. Socotind că e vreun beţiv căzut, îi strigă:

— Scoală, mă beţivule, de acolo, că e calea strâmtă şi n-am pe unde trece!

Ţiganul, aş! de unde să se scoale. Numai ridică niţel capul şi zise:

— Ce vorbeşti cu morţii, omule, că te-o bate Dumnezeu!

Surugiul, dacă auzi aşa, nici una nici două îi trase un sfârc de bici. Odată sări ţiganul în sus, ţipând şi frecându-se de usturime. Apoi se duse la trăsură şi, scoţându-şi căciula din cap, îl întrebă pe boier:

—Ce să-ţi dau, boierule, să-mi vinzi mie ăla denviază morţii ?

Dintr-una, dintr-alta, boierul ca să-şi facă râs, se vede, căci îi spusese ţiganul ce avea de gând să facă cu biciul, porunci surugiului să i-l schimbe pe ce avea ţiganul în pungă, şi plecă.

Ce se gândise ţiganul? „Dau ce am în pungă, dar fie ca şi câştigul! Unul să-nviez şi-mi scot paralele; ăilalţi or fi pe deasupra... Mi-a pus Dumnezeu mâna-n cap!”

Urmându-şi drumul aşa, făcând planuri de îmbogăţire, iacă dă prin sat şi avu noroc, căci în sat se întâmplă să fie un mort.

Ţiganului îi zâmbi mustaţa. „Iaca prilejul! îşi zise el. Hai să-mi încerc norocul!”

Intră colo ţanţoş în curte şi zise rudelor care plângeau şi se văietau după mort:

— Ce-mi daţi, măi, să-nviez mortul?

—Fugi d-aci, balaure, îi răspunse careva, că dau d-a azvârlita cu tine; n-avem noi destule pe cap, mai venişi să ne-ncurci şi tu?

Aş, ţiganul o ţinea una şi bună că-l înviază.

Bieţii oameni văzându-l semeţ, şi cum e omul făcut să nădăjduiască, se învoiră să-i îngăduie să încerce. Îl lăsară singur în odaie cu mortul — c-aşa ceruse el — şi aşteptau afară.

Încuie ţiganul uşa şi începu să dea cu biciul în mort. Ăla, mort ca toţi morţii, de unde să se deştepte? Se necăjea ţiganul, asuda, înjura, dădea... geaba! Ţăranii nerăbdători, că prea sta mult, intrară şi văzură cum şi ce fel. Ce bătaie mâncă ţiganul, vai de mămulica lui, numai el ştiu!

— Bine, măi nenorocitule, cum poţi să necinsteşti tu mortul? În loc să-ţi scoţi căciula din cap şi să te închini şi să zici: Dumnezeu să-i ierte păcatele!... tu ce faci?

Şi curgeau palmele şi pumnii ca ploaia, asupra bietului ţigan.

— Lăsaţi-mă, c-aşa oi zice d-aci înainte, lăsaţi-mă, că m-aţi omorât!...

Îl făcură scăpat.

Porni ţiganul, când se văzu scăpat, de nici sfântul llie nu-l mai prindea, şi zicea în gând mereu vorbele ce-l învăţaseră oamenii, ca să nu le uite şi s-o mai paţă şi altă dată.

Nu merse mult aşa şi văzu, pe un loc viran, doi inşi tăind un porc.

Cum îi văzu, de departe îşi scoase căciula şi începu să se închine şi să zică:

— Dumnezeu să-i ierte păcatele!... Dumnezeu să-i ierte păcatele!...

Oamenii bănuiră că vrea să-şi bată joc de ei, şi mi ţi-l luară la palme.

— Ia te uită, mă stanca naibii, s-a găsit să râdă de oameni! ziceau ei pe când îi cărau la pumni cu nemiluita.

— Nu râd, zău, nu râd, se jeluia ţiganul, aşa m-a-nvăţat unul să zic!

— Apoi rău te-a învăţat; tu altă dată să nu mai faci aşa, ci să zici: „Mânca-l-aţi sănătoşi, cu nevasta, cu copiii...”

— Aşa oi zice, săracul de mine, numai acum lăsaţi-mă!

Îl lăsară oamenii şi ţiganul plecă. Nu merse mult şi dădu de un popă care lepăda în drum nişte lături. Ţiganul nici nu-l văzu bine şi începu:

— Mânca-le-ai sănătos, taică părinte, cu nevasta şi cu copiii!

Popa, îndârjit, odată se repezi în părul lui:

— Bine, măi ţigane, cum să mănânc eu lături cu nevasta şi cu copiii, nu ţi-e ruşine obrazului să vorbeşti aşa?... Să tot fi scuipat dacă ţi-a fost scârbă, dar să zici aşa cuvinte?

— Las' că scuip altă dată, taică părinte, scuip zău, numa' iartă-mă!

N-apucă să iasă din sat şi dădu cu ochii de două babe, care îşi căutau în cap. El începu să le scuipe. Una dintre babe puse mâna pe o prăjină şi-l croi cu nădejde...

— Cum să ne scuipi tu pe noi, femei bătrâne, deşucheatule! Nu ţi-e frică de mânia lui Dumnezeu? În loc să ne dai frumos bună ziua ca un drumeţ cinstit, ori să pui şi tu capul ici în poală şi să ne rogi să-ţi căutăm şi ţie...

— Aşa am să fac altă dată, mătuşă, dar acu' să mă iertaţi.

Era ţiganul bătut măr, vai de capul lui: unde se pipăia, îl durea. Abia mai mergea, şi mai avea o bucată bunicică până la oraş. Dar ce era să facă? Se ducea înainte că era mai puţin până la oraş decât până acasă, de s-ar fi întors, şi nu-i trecea bietului prin minte că o să mai paţă ceva. El, ca să fie cu cugetul curat, ce făgăduia se ţinea de cuvânt, că era cinstit, săracul. Făgăduise babelor că altă dată o să dea bună ziua şi o să puie capul rugându-se să-i caute şi lui?... Aşa şi făcu. Pe un câmp mai departe de sat, nişte câini se luaseră la bătaie de la un stârv.

Ţiganul, de colo:

— Bună ziua!

Şi-şi băgă şi capul între ei, rugându-i să-l caute în cap.

Câinii, cum erau îndârjiţi în bătaie, nu-l văzură dintâi, că altminteri ar fi fugit; şi, până să bage de seamă, îl scărmănară de cap.

Ajunse la oraş, schilodit de nici dracul nu l-ar mai fi cunoscut. Stătu un timp la nişte rude până se mai vindecă de dureri, şi pe urmă o luă spre casă.

Pe drum trebuia să treacă, la un loc, o punte peste o apă adâncă şi năvalnică. Ce-i trăsni ţiganului prin cap: „Nu, că eu mult am umblat, da-n ceafă nu m-

am uitat până acum. Ia să-mi oglindesc chipul în apa asta, poate mi-oi vedea ceafa”.

Se rezemă aşadar de apărătoarea punţii şi se înclină pe spate doar de şi-o vedea ceafa, oglindindu-se în apă. Şi gândiţi că-şi vedea ceafa? Nicidecum. Dar el nu se lăsa; până ce, tot împingându-se aşa, se rupse lemnul, fiind putred, şi căzu în gârlă.

Ar mai fi făcut el poate multe boroboaţe, săracul, de nu s-ar fi înecat, şi ar fi fost povestea asta mai lungă, dar de!... aşa i-a fost scris lui să moară şi astfel povestea noastră se sfârşeşte aici.

Şarpele moşului

A FOST ODATĂ ca niciodată, a fost un unchiaş şo babă. Ăst unchiaş şi a babă nu aveau nici un copil, şar fi dat, bieţii oameni, bieţi n-ar fi fost, mult să aibă măcar unul; dar care o fi fost sterp, moşul ori baba, nu se ştie...

Se povesteşte numai că n-aveau copii, neam. Se tot gândeau ei să ia vreunul de suflet, dar nu-i prea trăgea aţa, că de!... una e copilul tău, ş-alta e ăl de suflet. Şi toată tinereţea aşteptară ăşti doi bătrâni, făcând descântece, bând baba zeamă de ierburi, cheltuind moşul bani pe fel de fel de leacuri, dar tot degeaba, c-ajunseseră de parcă erau ninşi de bătrâni, şi tot fără copii erau.

Dar cât erau de bătrâni, ei tot mai nădăjduiau, tot se mai gândeau cum ar face să aibă un copil, şi se hotărâră într-o zi să plece unchiaşul pe-un drum şi mătuşa pe altul, şi care ce-o întâlni: copil, lighioană, ce-o fi, s-o ia şi s-o aducă acasă, că simţeau că mult-mult n-or să mai trăiască şi să aibă barem cui lăsa bordeiul şi-ale câteva părăluţe agonisite cu munca, într-atâţia ani.

Dacă se hotărâră, plecară într-o zi, moşul pe-o cărare şi baba pe alta. Umblară ei, care încotro, toată ziulica; baba nu găsi nici picior de vieţuitoare, iar moşul, taman spre seară, când se întorcea acasă trist, fiindcă nu găsise nimic, se pomeni că dă de un şarpe cu cap de om, în apropierea unei peşteri.

Şarpele, cum îl văzu, începu să se zvârcolească, să se încolăcească şi să se uite galeş la el ca şi cum l-ar fi rugat să-l ia. Unchiaşul, cum era el de bărbat, că nu ştia ce e frica, de el nu se lipise cât trăise, puse mâna pe el şi-l luă de-l băgă în traistă, ş-o luă spre casă. Când pe-aproape de sat, iaca se întâlni cu mătuşa.

—Ei, babo, ai găsit ceva?

— Nimic, unchiaşule, nici picior de om ori de lighioană n-am întâlnit.

— Eu am găsit.

— Ce? întrebă baba bucuroasă.

— Ia, un şarpe.

— Arată-l să-l văd şi eu.

— Na... şi scuipă-l să nu-l deochi!

Când îl văzu baba, şarpe cu cap de om şi cu ochii mari, şi unde-i sticleau colo, scuipă în sân, şi nu de teama deochiului, ci de frică.

— E-te, mă, muierea! Ce, ai văzut pe dracu, de-ţi scuipi aşa-n sân? C-ai udat cămaşa, zise moşul râzând.

— O, bate-l-ar pârdalnicu', că mă speriai, zise baba mai venindu-şi la loc din sperietură.

Apoi, râzând şi ea ca şi moşul de bucurie că găsiseră şi ei un copil să-i îngrijească la bătrâneţe, o luară spre casă.

Cum ajunseră, puseră îndată de mămăligă, mâncară şi ei, dădură şi şarpelui din destul şi se culcară veseli.

Trăi şarpele 15 ani în casa unchiaşului şi a babei; iar după ce trecu ăst răstimp, se pomeniră bătrânii căncepe şarpele să vorbească, şi le spuse că era fecior de împărat şi că era vrăjit să nu poată vorbi decât tocmai când va împlini 15 ani de când l-ar fi găsit cineva şi l-ar fi luat de suflet, iar d-aci încolo, să mai treacă nouă ani până să-şi lepede pe fiecare an câte-o piele, c-avea nouă, şi tocmai atunci să-şi vie la loc în fire, să se facă iar om ca toţi oamenii. Bătrânii, vezi bine, se bucurară şi se rugau la Dumnezeu sfântul să-i mai ţie să-l vadă şi om, că tot şarpe li se urâse; se făcuse, nene, mare şi se îngroşase, iar coada îi era lungă de se speria toată lumea care venea prin bordeiul lor.

În vremea aceea se afla, vecină cu ţara unde trăia moşul cu baba şi cu şarpele, o împărăţie mare şi

împăratul acelei împărăţii avea o fată de se dusese pomina de frumoasă ce era. Şarpele, cum îşi căpătase graiul la loc, cum trimise pe unchiaş la acel împărat cu un plocon şi c-o scrisoare.

Împăratul, care auzise de şarpe şi ştia că era fecior de împărat, i-a primit darul şi a poftit pe unchiaş în casă de l-a cinstit frumos ca pe-un bătrân ce era, şi l-a întrebat de şarpe cum l-a găsit, şi dacă l-a crescut bine.

— De, măria-ta, după puterile noastre; din ce-am mâncat noi a mâncat şi el, unde-am dormit noi, a dormit şi el, zise unchiaşul.

— Bine, foarte bine, moşule, îţi mulţumesc eu pentru tată-său, cu care eram buni prieteni.

Şi dându-i şi împăratul o scrisoare şi daruri pentru şarpe, plecă moşul înapoi. Când se întoarse acasă cu darurile şi cu scrisoarea împăratului, şarpele se bucură foarte mult şi, a doua zi, zise unchiaşului să-l ducă la locul unde l-a găsit şi-i spuse că, dacă va ajunge acolo, să se aşeze jos şi va vedea un şarpe mare cu un toiag lângă el şi cu un inel în vârful cozii, şi şarpele ăla de bucurie când o vedea că vine cu dânsul (cu şarpele moşului adică) o să-i zică să ceară ce-o vrea, că-i va da, dar unchiaşul să nu ceară altceva decât toiagul şi inelul.

Aşa se şi întâmplă. Când ajunse unchiaşul cu şarpele acolo, nici n-apucă să se aşeze să se mai odihnească şi el niţel, şi iată că ieşi din peşteră o mulţime nenumărată de şerpi şi printre ei se vedea unul mare, de parcă era tartorul lor. Acesta, cum îl văzu pe unchiaş, începu să facă o gălăgie de nedescris, dar aflând de la şarpele moşului că el era cel de-l crescuse, îl chemă lângă el şi, drept mulţumire, îi făgădui orice va cere; moşul, după povaţa şarpelui, ceru toiagul ce era lângă dânsul, să se rezeme în el, c-abia poate umbla de bătrân ce e, şi să-i dea şi inelul din vârful cozii, să-l ducă mătuşii

acasă. Şarpele cel mare nu se împotrivi şi-i dădu bucuros ce a cerut, şi moşul plecă înapoi spre casă. Iar şarpele, copilul lui, rămase aici să mai petreacă.

După câtăva vreme, când se sătură şarpele de petreceri, prinse de luă câteva pietre nestemate din peşteră şi se întoarse la bordeiul bătrânilor care-l luaseră de suflet. Unchiaşul şi baba trăiau din belşug acum, că ce gândeau, pe dată le aduceau toiagul şi inelul.

Dacă ajunse şarpele înapoi, se bucurară moşul şi mătuşa peste poate, şi mâncară şi chefuiră, iar a doua zi, până la ziuă, şarpele spuse moşului să se ducă la împăratul vecin şi să-i ceară fata de nevastă pentru el.

Se duse unchiaşul, dar împăratul, căruia nu-i prea venea să-şi dea fata după un şarpe, măcar că era fecior de împărat ca şi el, îi spuse că i-o dă de-o face un pod de fier de la el din palat până la bordeiul moşului.

Şarpele a aşteptat până s-a înnoptat bine şi, punând inelul jos şi bătând din toiag, s-a făcut, cât ai clipi, un pod de nu-i găseai seamăn pe lume de frumos şi trainic.

Dacă văzu împăratul aşa, tot nu se învoi şi-l mai puse la o încercare; să facă şi-un pod de argint, tot de la palat la bordeiul moşului, ca să vie el cu trăsura, dar pe alt drum.

Şarpele a pus iar inelul jos şi a bătut cu toiagul, şi s-a făcut un pod de argint, de sticlea să-ţi ia vederile şi mai multe nu.

Împăratul tot gândea că n-o putea săvârşi ce i-a poruncit, dar văzând că ce i-a zis a făcut, s-a întristat, fiindcă trebuia să-şi dea fata dup-o lighioană spurcată. Temându-se şi de alţi împăraţi, care voiau să ia pe fii-sa de nevastă, l-a mai pus la o încercare: să facă o pereche de case în văzduh, care să se mute după soare, şi în locul celor două poduri de aramă şi de argint, să facă unul de aur.

Şarpele, fără greutate, cu ajutorul inelului şi al toiagului, îndeplini şi astă nouă poruncă. A doua zi, când s-a trezit împăratul din somn, s-a minunat de tot de frumuseţea caselor ş-a podului, că soarele care tocmai răsărea îşi răsfrângea razele pe pod şi-l făcea peste măsură de frumos şi de sclipitor, iar de măiestria cu care era făcut se duse vestea în toată lumea.

Dac-a văzut aşa, împăratul a hotărât să-i dea fata şi să facă nunta. Şi se făcu nuntă împărătească, de-au ţinut chefurile nouă zile şi nouă nopţi; curgea vinu-n pahare ca din şipot, iar nişte ţigani zdrăngăneau din viori de juca toată lumea. Şi multă mâncare se aducea la masă, căci a fost poftit mai tot norodul din împărăţie; şi toţi se mirau de şarpe că-i era capul în palat, iar coada taman la bordeiul unchiaşului, dar — cum se întâmplă de obicei — se mirară ce se mirară ş-apoi se dădură la mâncare, la băutură şi la joc.

Când se isprăvi nunta, se duse şarpele cu nevastă-sa în odaia lor. Peste noapte, se pomeni mireasa că şarpele se dă de-o parte, îşi scoate nouă piei după el şi rămâne om ca lumea, iar despre ziuă iar le pune pe el şi se face şarpe la loc. A doua zi, întrebând împăratul pe fii-sa, ea a vorbit cu atâta cinste şi dragoste despre şarpe, încât împăratul nu mai putea de bucurie, că el se temea întâi de ginere-său

Aşa trecu o zi, două, nouă, până se împlini un an şi, dacă trecu un an, lepădă şarpele o piele. Fata spuse maică-si şi lui tată-său; ei se sfătuită, ca să rămâie ginerele lor om, să facă un cuptor şi să-l arză cu nouă care de lemne şi să arunce noaptea pieile şarpelui, să ardă. Şarpele, văzând cuptorul, o întrebă ce face cu el, dar nevastă-sa îi răspunse că vor să facă pâine de casă. El, temându-se de ceva, îi spuse să n-o împingă păcatele să-i ardă pieile, că s-a isprăvit cu ea, şi începu să-i spună cu de-amănuntul tot ce-a păţit şi

ce are să mai pătimească până o rămânea om. Dar nevastă-sa nu luă în seamă ce i-a spus şi, într-una din nopţi, pe când dormea el, îi aruncă pieile în foc. Cum le ajunse vâlvoarea niţel-niţel, pocniră odată pieile de se cutremură palatul din temelii.

Când auzi bubuitura, odată sări şarpele drept în picioare şi, mirosind a pârlit, pricepu numaidecât cam ce se întâmplase şi blestemă aşa pe nevastă-sa:

— Să umbli rătăcind prin toată lumea, având în cap o căciulă, iar pe trup veşminte şi în picioare opinci, toate de fier. Împrejurul pântecului tău unde a început să se zămislească deja copilul nostru, să fii încinsă cu cercuri tot de fier şi până nu vor plesni cercurile să nu poţi naşte! Până nu ţi-o ieşi părul prin căciula de fier, până nu ţi s-or rupe hainele fâşii şi până nu ţi s-or toci opincile, să nu dai de mine!

Şi zicând acestea, se făcu nevăzut, iar fata împăratului rămase în întuneric.

Trecură câteva zile la mijloc şi fata, nemaiputând răbda de dorul bărbatu-său, se hotărî să-şi facă veşmintele, căciula şi opincile de fier şi să plece în lume, să-l găsească. Încercară împăratul şi împărăteasa s-o oprească, dar nu fu chip s-o înduplece. Dacă văzură aşa, îi deteră binecuvântarea şi într-o zi, pe când se revărsau zorile, fata îşi luă un toiag tot de fier ca să se apere de lighioane şi plecă lăsându-şi părinţii plângând de mâhnire.

Umblă ea rătăcind vreme îndelungată, şi opincile arătau de parcă nu umblase deloc cu ele, aşa se ţineau de bine, doar zgâriate pe ici, pe colo.

Într-o zi, fiind ostenită, dădu de casele Sfintei Luni; aci bătând la poartă, îi deschise Sfânta şi o primi înăuntru. Sfânta Luni se miră de îmbrăcămintea ei şi-o întrebă cum şi ce fel.

Fata îi povesti tot necazul ei; Sfânta Luni îi spuse că în apropiere de casa ei se află o gârlă, şi pe marginea gârlei stă un om care trăieşte cu o zână, şi

el tot spune întruna c-a fost însurat c-o fată de împărat. Auzind acestea, pe fată o năpădi bucuria.

— El trebuie să fie! strigă ea. Merg numaidecât acolo, să-l văd.

— Stai de te odihneşte noaptea asta aici, îi zise Sfânta Luni, şi mâine o să-ţi dau ceva ş-apoi o să pleci.

A doua zi, după ce-i dădu Sfânta Luni să mănânce bine, îi dărui o cloşcă de aur cu puii tot de aur şi o învăţă:

— Dacă vei da de omul acela, şi el o să fie culcat, tu să-l ocoleşti de trei ori, după ce pui cloşca lângă el, şi să zici: „Te-am căutat nouă ani, fără-ncetare, ş-acum te găsii dormind”. După ce faci astfel, îţi va plesni un cerc din jurul pântecului şi ţi se va mişca atunci copilul în tine. Când te-i întoarce, vezi să treci iar pe la mine.

Fata îi mulţumi cu ochii plini de lacrimi de bucurie şi plecă.

Ajungând la gârlă, îşi găsi bărbatul, făcu aşa cum o învăţase Sfânta Luni, apoi se întoarse la ea. După ce-şi luă ceva merinde, o luă spre casa părintească. Şi când ajunse acasă, toiagul i se tocise cam la jumătate şi câteva fire de păr începuseră să iasă prin căciula de fier.

Dar nu putu sta mult şi iar i se făcu dor de bărbatul ei şi hotărî să plece. Căutară iar părinţii s-o reţină, dar nu putură cu nici un chip şi fata plecă iarăşi.

După umblet îndelungat, ajunse la casele Sfintei Vineri, care, dacă îi bătu la poartă, o primi bucuroasă. Fata îi povesti şi ei ce i se întâmplase. După ce o ospătă ş-o lăsă să se odihnească, Sfânta Vineri îi dărui un purcel de aur pe care să-l dea zânei cu care trăia bărbatul său, ca s-o lase în casă să-l vadă, fiindcă acum nu mai dormea afară, fiind frig.

Ea, sărutând mâna Sfintei Vineri, luă purcelul de aur şi făcu aşa cum o învăţase. Lăsând-o zâna în casă, fata zise bărbatului adormit:

— Te-am căutat nouă ani, fără-ncetare, şi-acum te găsii dormind.

Şi l-a ocolit de trei ori; i-a plesnit atunci încă un cerc din jurul pântecului, iar bărbatu-său s-a mişcat în somn.

După aceea iar s-a întors acasă la părinţii ei, trecând întâi pe la Sfânta Vineri, care îi dădu merinde de drum îndeajuns. După puţină vreme, iar o apucă dorul de bărbatu-său şi iar plecă pe alt drum.

Dând de casele Sfintei Sâmbete, nişte case ce străluceau de frumuseţe şi de lumini, că taman era ziua Sfintei în ziua aceea, se opri acolo. Şi Sfânta Sâmbătă o primi tot aşa de bucuroasă ca şi surorile ei. Îi dădu şi dânsa doi porumbei de aur şi-i spuse ce să facă. Fata îi dărui zânei, care o lăsă lângă bărbatu-său. Atunci ea îl înconjură de trei ori şi zise:

— Te-am căutat nouă ani, fără-ncetare, şi-acum te găsii dormind.

Când zise cuvintele acelea, plesni şi cercul de-al treilea dimprejurul pântecului şi ea născu, iar bărbatu-său se ridică drept în picioare, îmbrăţişând-o, plecă îndată cu ea înapoi, luând şi darurile sfintelor ce le păstra zâna şi lăsând-o pe biata zână cu buzele umflate, râvnitoare şi de bărbat şi de daruri.

Mare fu bucuria la palatul împăratului şi în toată împărăţia când îi văzură. Abia acum se făcu adevărata nuntă a fetei cu feciorul de împărat care scăpase în sfârşit de blestem. Şi de atunci au trăit în fericire până la sfârşitul vieţii lor.

Regina munţilor

UN SULTAN DIN EGIPT era bolnav. Crezând că moare, îşi chemă pe cei trei feciori ai săi, îi rugă să fie uniţi întotdeauna şi, dându-le o lădiţă încuiată, le spuse:

—Veţi găsi nenumărate pietre preţioase înăuntrul acestei lădiţe. Le veţi împărţi în părţi egale după moartea mea!

Sultanul muri după câtva timp şi feciorii începură împărţeala. Pietrele nu erau egale ca valoare şi o împărţeală egală era imposibilă. Moştenitorii nu se puteau înţelege şi începură să se certe. Chemară pe marele vizir al tatălui lor şi-l rugară să judece lucrurile. Acesta acceptă.

—Înainte de a începe judecata, spuse marele vizir, voi cere voie tinerilor sultani să asculte povestea vieţii mele. Am slujit în tinereţe pe războinicul Babur, sultanul Indiei. Ca să mă răsplătească, mă numi şeful unui corp de armată. După victoria de la Kandahur, am primit ordin să trec peste munţi, între Kabul şi Tibet. Aceşti munţi sunt grozav de înalţi şi, în unele locuri, nici nu poţi ajunge. Văile sunt însă locuite. Ne-am oprit într-o vale şi ne-am întins corturile, într-un loc mai depărtat de casele oamenilor. De-acolo se zărea, pe un munte, un palat ce părea pustiu şi sălbatic, întrebând cine-l locuieşte, ni se răspunse că Regina munţilor sta acolo, de mulţi ani, şi că ea duşmăneşte pe orice străin care vine pe acolo. Cine era regina aceea nu se ştia, dar arăta ca o tânără şi frumoasă femeie. Nu se credea însă că ar fi o femeie obişnuită, deoarece zbura ca o pasăre, prin aer. Slujitorii ei zburau şi ei deasupra munţilor şi stâncilor din jur şi erau atât de numeroşi, încât puteau forma o

armată întreagă. Rar veneau jos, vorbeau foarte puţin şi nu se ştie din ce trăiau. Cel care ne povestise toate ciudăţeniile acestea ne-a spus că nimeni nu îndrăznise să se apropie de castel, căci cei care au făcut-o s-au ales cu bătăi, aproape mortale. „Pe lună şi pe stele, strigă un ofiţer, aceasta ar fi o aventură pentru noi. Ne vom duce să dormim la palat şi frumoasa regină ne va primi cu dragoste." Toate aceste lucruri mi s-au adus la cunoştinţă şi cum eram şi eu curios s-o cunosc pe-această regină, am luat felinare de mână şi ne-am urcat spre palat. Am intrat fără să ne primească cineva, fără să ne oprească nimeni. Era frumos tare înăuntru şi oamenii mei au aprins focurile din cămin, au mâncat şi au băut, dar au rămas tot timpul înarmaţi, neştiind ce-i aşteaptă. Când ne gândeam să mergem la culcare, deodată am auzit zgomote ciudate în apropierea noastră. Se deschise larg uşa şi regina apăru în toată splendoarea unei rare frumuseţi. În jurul ei erau numeroşi slujitori, toţi mândri, frumoşi şi plini de podoabe scumpe. Regina avea bijuterii atât de strălucitoare, încât ne orbise cu scânteierea lor. Ea ne privi surâzătoare şi mi se adresă mie, spunându-mi cuvinte care mă ruşinară: „Cum, domnule, obişnuiţi să faceţi vizite cu armele în mâini? De unde aceste obiceiuri?" „Ne iertaţi, doamna mea, am crezut că avem de-a face cu inamici!" „Nu este exclus să fie vorba de duşmani, dar de alte arme veţi avea nevoie!" Am voit să răspund politicos la gluma făcută, când un ofiţer pe care îl credeam de-al meu se năpusti asupra reginei şi, îmbrăţişând-o, îi spuse: „Hai să ne luptăm!" Se făcu un tumult teribil. Eu am pălmuit pe ofiţer şi slujitorii reginei au voit să-l linşeze, dar regina ordonă să se facă linişte. Oamenii mei au spus că nu recunosc în agresor pe unul de-ai lor, iar ceilalţi spuneau că el ne aparţine totuşi, începu o luptă crâncenă. Sângele curgea de o parte şi de alta. Lupta dură până dimineaţa. Deodată apăru regina, care dispăruse între

timp, şi ne spuse: „Nebunilor! Priviţi bine cu cine luptaţi!” Vrăjitoria care ne luase vederile dispăru. Noi ne luptam între noi. Eram răniţi, număram şi morţi. Am dat ordin să se răzbune pierderile noastre şi le-am dat voie s-o atace pe regină. Când am scos săbiile din teacă, s-a auzit un râs cutremurător şi regina dispăru ca un fum. Am pierdut o parte din oameni. Am dus răniţii în sat şi nici nu am avut putere să conduc morţii la groapă. De frica sultanului, am apucat pe alt drum şi am ajuns în Egipt şi am fost fericit să pot sluji pe tatăl vostru. Această nenorocire m-a învăţat ce dezastruos este atunci când prietenii încep să se dezbine. Eu doresc ca fiii binefăcătorului meu să fie puternici şi fericiţi. Asta se poate numai dacă vă veţi înţelege între voi. Dacă aveţi încredere în dreapta mea judecată, atunci împărţiţi totul în trei părţi egale şi trageţi la sorţi. Fiecare va lua ce-i va cădea şi se va mulţumi cu ceea ce va primi.

Cei trei prinţi au dat mâna cu marele vizir, au procedat după sfatul lui şi au rămas uniţi prin dragoste şi credinţă în aşa fel, încât tot Egiptul a vorbit şi mai vorbeşte despre această întâmplare.

Insula pustie

UN OM FOARTE BOGAT, voind să-şi fericească un sclav, îl eliberă şi îi dete o corabie, plină cu mărfuri scumpe.

— Du-te, îi spuse el, şi încearcă-ţi norocul! Tot câştigul îţi aparţine!

Sclavul plecă, după ce mulţumi din suflet bunului său stăpân, dar abia începu să plutească pe ape, că şi izbucni o groaznică furtună, care răsturnă corabia, scufundă mărfurile şi bietul sclav abia-abia scăpă cu viaţă. Se trezi aruncat pe o insulă, care părea pustie. Flămând, gol şi fără nici un ajutor, rătăci la întâmplare şi se pomeni, într-o zi, într-un oraş plin de oameni, care izbucniră în urale zgomotoase la vederea lui.

—Trăiască regele nostru! strigară ei şi îi purtară în triumf, prin tot oraşul.

L-au dus într-un palat, l-au îmbrăcat în purpură, i-au pus o coroană pe frunte şi l-au aşezat pe un tron de aur. Cei mai de seamă oameni au căzut în genunchi şi i-au jurat, în numele întregului popor, dragoste şi credinţă. Noul rege crezu, la început, că visa. Se convinse apoi că era o prea frumoasă realitate. „Nu înţeleg, îşi spunea el, de ce m-au ales pe mine, pe care m-au găsit gol şi nenorocit, ca rege al lor. Nu m-au întrebat de unde vin şi cine sunt. Ce taine ascunde oare felul lor de a se purta astfel cu mine, un fost sclav?” El fu foarte dornic să afle pricina care i-a adus atâta mărire şi întrebă, într-o zi, pe unul dintre ei, care părea a fi un înţelept.

— Stăpâne, răspunse bătrânul, insula aceasta se numeşte „Insula încercărilor” şi este locuită de oameni originali. Ei obişnuiesc să se roage în fiecare an să le trimită Cel Atotputernic un fiu al lui Adam, care să-i conducă. Cel Atotputernic le ascultă ruga şi

le aduce în fiecare an, în aceeaşi zi, un străin pe care îl încoronează şi îl stimează. Domnia lui nu durează, însă, mai mult de un an. De cum se-ncheie anul, el pierde drepturile sale. I se iau toate averile, toate podoabele şi chiar toate veşmintele. Este pus apoi într-o corabie şi lăsat în voia valurilor, care-l duc pe o insulă pustie, unde rămâne să-şi ducă zilele, singur, gol şi trist. În fiecare an se procedează la fel. Un rege urmează altui rege şi nimeni şi nimic nu poate schimba obiceiurile acestea.

— Şi, până acum, nu a domnit nici unul mai mult decât un an?

—Nu se cunoaşte aşa ceva! Toţi au ştiut ce-i aşteaptă şi unii s-au purtat cu înţelepciune, iar alţii se îmbătau, ca să uite ce-i aşteaptă, sau o duceau doar în chefuri. Toţi au blestemat şi s-au văietat când au trebuit să părăsească toate mărirele.

Această mărturisire umplu pe bietul rege de spaimă. Se îngrozea la gândul zilelor ce vor veni şi, cum timpul nu sta pe loc, el se gândi să nu piardă nici o clipă stând degeaba.

—Înţeleptule, înţeleptule, nu mi-ai spus ce se va întâmpla cu mine, în scurta mea domnie! Te rog, mai ales, să-mi spui cum trebuie să mă port în surghiunul de apoi!

— Aminteşte-ţi, stăpâne, că ai venit gol la noi, tot astfel vei ieşi şi nu te vei mai întoarce niciodată. Nu există decât un singur mijloc: acela de a fertiliza pământul insulei pustii şi de a-l popula cu oameni. Ai voie, după legile noastre, să procedezi astfel şi supuşii tăi te vor urma oriunde în timpul domniei tale. Trimite muncitori şi pune-i să lucreze locurile pustii, transformându-le în câmpii productive. Pregăteşte-ţi un nou regat şi noi supuşi, care te vor primi cu bucurie, atunci când vei fi izgonit de aici. Grăbeşte-te însă, nu lăsa nici o clipă să-ţi scape, vremea fuge şi cu cât vei începe mai devreme să clădeşti, vei avea un

mai bun şi mai sigur refugiu. De dai îndărăt, sau îţi pierzi răbdarea,vei pierde totul şi viitorul care te aşteaptă nu va fi deloc luminos.

Regele era înţelept şi, după sfaturile înţeleptului, începu să organizeze cu temei totul. Trimise mulţi locuitori, care au început bucuroşi să lucreze pământul cel sterp. Insula aceea începu să înflorească şi, după şase luni, se ridicară oraşe acolo unde până atunci domnise pustiul. Oamenii se înmulţeau, câmpiile înfloreau, copiii zburdau pretutindeni.

Sfârşitul anului de domnie se apropia. Ceilalţi regi au tremurat la gândul acesta, dar regele actual se bucura la ceea ce va găsi în insula unde urma să trăiască apoi toată viaţa sa.

Sosi şi ziua aceea. Regele fu despuiat de bunuri, dezbrăcat şi aruncat în corabia care trebuia să-l ducă dincolo. Acolo fu aşteptat cu bucurie şi emoţie şi oamenii l-au îmbrăţişat şi i-au pus, în locul diademei, o coroană de flori în creştet. El fu acolo un rege adevărat şi veşnic, căci înţelepciunea este întotdeauna răsplătită.

Omul cel bogat care l-a eliberat pe sclav era chiar Dumnezeu. Sclavul său, devenit rege, este omul. Insula este pământul, iar poporul, care primeşte cu bucurie pe omul izgonit, este format din strămoşii care au grijă de cei goi şi necăjiţi. Bătrânul care-i dăduse sfaturi bune era chiar înţelepciunea. Anul domniei sale este durata vieţii omului, insula pustie e lumea de apoi. Lucrătorii şi opera lor sunt faptele bune ale omului; ele ajută pe om să-şi populeze pustiul vieţii viitoare. Regii care nu au ştiut cum să-şi întrebuinţeze vremea sunt oamenii care se ocupă numai cu bucuriile pământeşti şi care nu se gândesc deloc la cele sufleteşti. Cine nu se gândeşte că, după viaţa aceasta, mai vine o alta, nu îşi pregăteşte bucurii pentru o vreme de restrişte.

Povestea lui Sâlih

ÎN TIMPUL DE DEMULT trăia, în oraşul Balch, un om sfânt, care avea un fecior cu numele de Sâlih (cuviosul). El era într-adevăr cuvios şi nu ieşea din cuvântul legii lui Allah. Sfântul plecă în împărăţia lui Allah şi Sâlih rămase să slujească, în locul său, dar citind într-o zi că „studiul fără aplicaţie este asemenea unui pom fără fructe", se gândi să umble şi să cunoască viaţa şi oamenii şi mai ales să facă fapte plăcute lui Dumnezeu, înainte de a pleca, se duse să ceară învoirea mamei sale, pe care ea i-o refuză, spunând că nu-i dă voie să plece în lume.

El nu ţinu însă seamă de refuzul mamei sale şi plecă spre un oraş, unde erau adunaţi mai mulţi teologi. Înainte de a ajunge acolo, s-a aşezat la umbra unui pom şi a adormit de oboseală. O pasăre, care era în pom şi îşi făcea nevoile, a murdărit hainele sfântului. Trezindu-se şi văzând halul în care se afla, se umplu de mânie, se uită furios la pasărea din pom şi biata făptură căzu moartă la picioarele sale. Plecă mai departe şi se opri la un han, unde voi să ceară să fie găzduit. O femeie îl întâmpină spunându-i:

— Ştiu că vrei să dormi la noi şi că eşti flămând; vei aştepta şi îţi voi aduce un peşte minunat, să te saturi!

Femeia zăbovi mult şi Sâlih simţea că se sfârşeşte de foame. Îl cuprinse iar mânia şi, când apăru femeia cu peştele bine mirositor, el o privi furios şi ea îi spuse:

—De ce mă priveşti astfel? Crezi că eu sunt pasărea care ţi-a murdărit hainele şi pe care ai ucis-o privind-o urât? Crezi că poţi să pedepseşti şi oamenii priviridu-i? Şi, dacă ai astfel de puteri, le întrebuinţezi pentru distrugere? Nu ar fi mai înţelept să ajuţi oamenilor să se îndrepte şi să le dai un pic de fericire?

Sâlih se ruşină la auzul acestor cuvinte din gura unei femei.

— De unde ai, femeie, această înţelepciune? Şi cine ţi-a spus ţie întâmplarea cu acea pasăre? Eşti cumva o vrăjitoare?

— Nu, Sâlih! Profetul nostru a spus că „Paradisul este în urma paşilor mamelor”. Am ascultat învăţăturile mamei mele şi nu m-am abătut niciodată de la sfaturile şi îndrumările ei. Profetul mi-a ajutat să pătrund în tainele oamenilor, pentru că mi-am sfinţit mama, ceea ce tu nu ai făcut. Dacă o ascultai pe mama ta, ai fi putut şi tu pătrunde în gândul oamenilor.

Sâlih ascultă cu uimire vorbele înţeleptei femei, se întoarse la Balch, unde ceru iertare mamei sale şi, graţie binecuvântărilor ei şi a ştiinţei pe care şi-o apropiase, ajunse să ghicească şi să vindece toate suferinţele lumeşti.

Povestea unui vânător

UN TÂNĂR VÂNĂTOR, urmărind o ursoaică, se rătăci prin păduri şi dădu de o peşteră în care licărea o lumină ciudată. La capătul peşterii era o altă lume. Semăna cu lumea pământească, dar era totuşi o altă lume. Erau acolo case, sate, oraşe, pomi şi oameni. Vânătorul nu luă în seamă nimic şi alergă mereu după ursoaica scăpată ca prin minune. O nimerise şi totuşi scăpase. Obosi la un moment dat şi, cum era flămând şi însetat, se hrăni cu nişte struguri dintr-o vie şi se sătură. Deodată simţi însă că se preschimbă într-un şarpe. Începu să se vaiete, să strige după ajutor, dar nu se auzea decât un şuier, şuierul şarpelui.

Ce să facă? Să se întoarcă astfel în lumea sa? Ar fi însemnat să înfrunte moartea. Se târî cu greu până la peştera pe unde trecuse şi acolo găsi un uriaş. Povestindu-i ce i se întâmplase, acesta îi spuse:

— Îmi pare rău că te-ai preschimbat în şarpe, dar nu trebuia să mănânci din strugurii aceia, căci sunt otrăviţi. Singurul mijloc de a fi iar om e să te urci în vârful unei stânci şi să te arunci de acolo. Când vei cădea, te vei preface iar în om.

Ce putea face? Ar fi putut să cadă frânt, sau să moară, dar decât să trăiască târându-se, urât de oameni, prefera orice altceva şi urmă sfatul uriaşului. Se trezi în picioare, la umbra unui pom şi o piele de şarpe zăcea la picioarele sale. Mulţumi în gând celui care-l ajutase să scape şi se întoarse la casa sa.

Într-o seară visă că uriaşul îi spunea următoarele:

— Nu vei rămâne mult pe pământul acesta, deoarece ai gustat din fructele lumii de apoi. Nu te teme însă! O zeiţă te aşteaptă ca să se căsătorească

îndată cu tine. Ea este ursoaica pe care tu ai urmărit-o şi ai însemnat-o cu arcul tău. Ea te aşteaptă de mult şi trebuie să pleci.

Se întâmplă chiar astfel. Tânărul vânător se îmbolnăvi şi, după multe zile grele, ajunse în lumea în care îl aştepta o mireasă frumoasă, înţeleaptă şi bună şi făcură o nuntă la care au luat parte toate zânele şi toţi zeii lumii aceleia.

Fata din firidă

UN BĂTRÂN avea o fată nemaipomenit de frumoasă şi, de teamă că i-ar putea-o fura cineva, o ascunse în firida dintr-un perete, unde puse să se zidească o uşă, pe care numai el o putea deschide. Avea o lampă înăuntru, veşnic aprinsă, deoarece nu avea nici o lumină.

Fata îşi cosea rochii de mireasă şi timpul trecea. Veniră fel de fel de peţitori, deoarece se dusese vestea despre fata închisă în firidă. Bătrânul răspundea ba că nu are nici o fată de măritat, ba că n-a avut nicicând fată, ba că are şi n-o dă nimănui, ba că o dă celui care va şti s-o găsească.

Un băiat orfan şi sărman auzi şi el despre această poveste şi porni să ceară fata de soţie, în drum se opri la o casă şi bătu în uşă:

— Cine-i acolo?

— Eu, un biet călător rătăcit în furtună.

Femeia trezită din somn adormi mai departe şi băiatul rămase în noapte afară. Un şoarece veni lângă dânsul şi îi vorbi:

— Băiatule, eu ştiu de ce ai venit pe la noi. Vrei să iei fata bătrânului, zidită de vie. Eu te voi ajuta să deschizi zidul şi să scoţi fata afară.

Şoarecele fluieră şi deodată se iviră mii de şoareci, mari şi mici, albi şi cenuşii, slabi şi graşi şi porniră cu băiatul spre casa cu pricina. Şoarecii roaseră zidurile încetul cu încetul, până dimineaţa, şi fata fu eliberată din închisoarea ei. Bătrânul se trezi şi, văzând cele întâmplate, spuse:

— Îţi dau fata, căci o meriţi, dacă ai putut să faci minunea de a o scoate de acolo de unde am închis-o! Însă trebuie să ne aduci piei frumoase ca zestre şi, când le vei avea, facem nunta.

Băiatul îşi îmbrăţişă mireasa şi plecă să le aducă pieile cerute. Multă vreme se luptă el să le dobândească. Vâna urşi şi de multe ori era să fie omorât de câte o ursoaică înverşunată că îi luase puii. Între timp îmbătrânea. Dorul după fată îl făcea să sufere. Îşi aduse aminte de prietenii săi şoarecii şi, ca o minune, ei apărură înaintea sa, aducând piei multe şi îi ajutară să le ducă până la casa iubitei sale.

Când veniră, se plângea şi se trăgeau clopotele a îngropăciune. Murise bătrânul, şi fata îl rugă pe băiat să aştepte să treacă anul de doliu, ca apoi să se căsătorească.

El aşteptă, şi ziua cea mare veni. La nuntă invită şi şoarecii, şi nuntaşii se cam speriară la început. S-au împrietenit apoi cu toţii şi au băut şi au mâncat, până n-au mai putut, şi oamenii şi şoarecii laolaltă.

Pondandi

A FOST ODATĂ un om bogat pe care îl chema Latka şi avea un slujitor pe care îl chema Pondandi. Latka muri lăsând pe mica sa copilă doar cu slujitorul său.

Pondandi o servea pe fată cu credinţă, o îngrijea ca un frate. Fata se sculă într-o dimineaţă şi văzu că focurile nu erau făcute. Ea se duse să-l caute pe Pondandi şi-l găsi stând nemişcat, pe malul apei.

— Pondandi, de ce nu aprinzi focurile? întrebă fata.

El nu răspunse nimic şi atunci ea aprinse singură focurile din casă.

— Pondandi, adu apă, nu mai am nici un pic!

El continuă să stea nemişcat în acelaşi loc şi nu răspunse.

Fata îşi luă singură apa.

—Pondandi, vino de pregăteşte mâncarea!

El nu se mişcă de acolo şi ea găti singură cum putu mai bine.

—Pondandi, vino la masă; ce vrei tu, de ce nu răspunzi?

El nu se mişcă nici de data aceasta. Ea mâncă singură, se culcă, se sculă, şi Pondandi şedea tot pe malul apei, nemişcat.

—Pondandi, vrei haine frumoase?

El nu răspunse nimic.

Ziua trecu şi fata obosise trebăluind singură, înainte de culcare se duse să-l mai vadă o dată şi să-l întrebe ce voieşte.

— Spune, Pondandi, mă vrei poate de nevastă?

El sări în sus de bucurie şi jucă vesel, ca un apucat. Apoi se aşeză din nou şi rămase iar nemişcat. A doua zi, veni fata şi îi spuse:

— Pondandi, băiat de casă,
Dacă vrei fată frumoasă,
Să ucizi ursul cel mare,
Ca să-mi fac o ştergătoare!

El sări iar de bucurie şi fata se gândi că ursul îl va mânca şi ea va scăpa, deoarece nu-l voia de bărbat.

A doua zi, găsind ursul ucis şi aşezat înaintea uşii sale, fata îi spuse lui Pondandi iar:

— Pondandi, băiat de casă,
Dacă vrei fată frumoasă,
Să-mi aduci balenă vie,
Ca să-mi fac o jucărie!

Ea găsi în dimineaţa următoare o balenă în faţa uşii sale, dar ceru mai departe:

— Pondandi, băiat de casă,
Dacă vrei fată frumoasă,
Adu-aci de oi o stână,
S-avem ce mânca-mpreună!

Ea găsi, dimineaţa, turma de oi în ograda casei sale. Ce să-i mai ceară? Vedea că aduce totul şi nu i se întâmplă nimic. Atunci se gândi să-i ceară să-i aducă un munte:

— Pondandi, băiat de casă,
Dacă vrei fată frumoasă,
Să aduci aci un munte,
Plin de reni şi-alte cornute.

A doua zi avea un munte în faţa casei şi îi ceru ceva şi mai grozav:

— Pondandi, băiat de casă,

Dacă vrei fată frumoasă,
Ia un arc şi o săgeată,
Şi zboară la cer îndată!

Pondandi luă un arc şi o săgeată şi, când slobozi săgeata către cer, zbură şi el. Fata oftă uşurată. Nu-l va mai vedea! Va căuta de acum un alt mire. Se duse a doua zi la malul apei şi văzu un tânăr frumos, care mâna şiruri întregi de reni. Era Pondandi, însă atât de chipeş şi de gătit, încât nu-l recunoscu. El îi dădu bineţe fetei şi ceru să-l primească în casă. Ea îl primi cu bucurie şi el o ceru de nevastă, dar fata îi răspunse că era logodită şi se teme ca logodnicul ei să nu răsară de undeva. El îi spuse:

— Eşti frumoasă, dar şi rea!
Nu te temi de nimenea!
Şi apoi promis-ai mie
Să-mi fii vrednică soţie!

El îi spuse că este Pondandi, dar ea nu-l crezu.

— Pondandi, spuse ea, este sărăcăcios îmbrăcat şi nu arată aşa chipeş ca tine!

Atunci o chemă afară şi îi arătă hainele sale vechi şi o mască ce-i acoperise înainte faţa.

— Priveşte în vale; tatăl şi mama mea vin aci cu turmele lor!

Veneau într-adevăr doi oameni, un bărbat şi o femeie, şi aduceau reni, bivoli, vaci şi viţei. Pondandi avea mai multă avere decât fata, dar intrase slugă la tatăl ei tocmai pentru că o iubea. Fata, căindu-se pentru tot ce făcuse, primi cu bucurie să-i fie soaţă bună şi iubitoare. Aşa s-a făcut de s-a căsătorit fata lui Latka bogatul, cu sluga lor.

Corbul şi vulpea

UN CORB îşi luă de soaţă o vulpe. Ei o duseră bine o vreme, dar, într-o zi de iarnă, se pomeniră că nu mai au ce mânca.

— Mă voi duce la zeul mărilor, poate ne dă ceva! spuse atunci corbul.

Vulpea râse şi îl întrebă:

— Şi unde îl vei găsi?

— Îl voi căuta. Eu cunosc marea.

Corbul plecă şi ajunse în mijlocul mării. Se aşeză acolo, pe gheaţă, şi privea spre fundul apelor. Deodată zări o casă mare. Era palatul zeului mărilor. Corbul îşi scoase hainele şi intră sub apă. Bătu la uşa palatului şi zeul mărilor îi deschise.

—E frumos din partea ta că ai venit, spuse zeul. Cine eşti tu?

— Eu sunt corbul.

— Şi unde ţi-e haina?

— Am lăsat-o afară.

— Adu încoace haina ta! îi spuse zeul.

Corbul îi aduse numaidecât haina şi zeul mărilor o îmbrăcă.

— Îmi vine bine? îl întrebă el pe corb.

—O, da, şi o poţi purta mereu!

—Nu, răspunse zeul, nu am nevoie de ea. Spune-mi ce te-a adus aci?

—Nu avem ce mânca, stăpâne, nici nevasta mea, doamna vulpe, nici eu. Îndură-te de noi şi dă-ne ceva!

—Bine, răspunse zeul, du-te acasă!...

Când ajunse corbul acasă, găsi înăuntru foci, peşti şi multe alte bunătăţi. Vulpea privi speriată şi-l întrebă:

—De unde ai luat toate acestea?

—Nu te teme! Zeul mărilor ni le-a dat!

— Cum? Te-ai văzut într-adevăr cu acest zeu? Chiar el ţi le-a dat?

—Desigur! El trăieşte într-un palat minunat, pe fundul mării.

— Prostule, spuse atunci vulpea. Tu i-ai cerut prea puţin. Mă voi duce eu şi vei vedea ce voi căpăta.

— Tu nu vei putea ajunge până la dânsul.

— Ei aş! Sunt mai deşteaptă decât tine, bărbate, şi mă voi descurca singură.

Plecă vulpea şi, ajunsă în mijlocul mării, zări şi ea palatul zeului. Se dezbrăcă şi intră în casă. Zeul o primi bucuros.

— Iată un musafir! Cine eşti?

— Eu sunt vulpea!

— Şi unde este haina ta?

— Am lăsat-o afară.

— Adu aici haina ta! îi ceru zeul.

Ea îi aduse haina şi zeul o încercă.

— Cum îmi vine? întrebă el.

Vulpea se puse pe râs şi-l batjocori pe zeul mărilor spunându-i:

— Caraghiosule, urâtule, arză-te-ar focul, că arăţi ca un drac!

Zeul mărilor se mânie şi o aruncă pe vulpe afară. Gheaţa se sparse şi vulpea fu gata să se înece. Mai mult moartă decât vie, ajunse acasă.

— Am ştiut că vei strica totul! îi spuse corbul, supărat, lată! Tot ce am avut a dispărut!

Şi începură să îndure o foame cumplită. Într-o zi, corbul îşi luă inima în dinţi şi se duse din nou la zeul mărilor. Zeul nici nu voi să-l vadă, dar corbul începu să se roage atât de mult, încât zeul îl întrebă în cele din urmă:

— Ce vrei iar de la mine?

—Stăpâne, fie-ţi milă, dă-ne ceva, cât de puţin şi îţi voi mulţumi din suflet!

—Dă-mi haina ta şi spune-mi: cum îmi stă îmbrăcat cu ea?

— Tare bine şi poţi s-o păstrezi!

Zeul îşi păstră haina şi îl întrebă ce doreşte.

— Câţiva reni şi câteva oi, răspunse corbul.

—Bine, du-te acasă!

Când veni acasă corbul, găsi turme de reni, cu slujitori cu tot, care-l întâmpinară cu vorbele:

—Bine-ai venit, stăpâne!

— Eu nu sunt stăpânul vostru! răspunse corbul. Sunt prea sărac ca să pot fi un stăpân!

— Zeul mărilor ne-a trimis la tine şi ne-a spus că tu eşti stăpânul nostru.

— Mulţumesc zeului mărilor şi vouă, oameni buni! Intraţi şi rămâneţi la mine!

Şi au rămas să-l slujească. Corbul şi-a iertat nevasta şi a trăit cu ea în fericire. Aveau acum, din belşug, de toate. De atunci, vulpea a renunţat să se creadă mai deşteaptă decât corbul.

Câinele cel credincios

TRĂIAU ODATĂ doi fraţi care se deosebeau atât de mult unul de altul, încât nici n-ai fi zis că se trag amândoi din aceiaşi părinţi; stăteau împreună în casa bătrânească, unde cel mare îşi adusese şi nevasta.

Nu semănau unul cu celălalt, cum nu seamănă un om de-aici cu unul de la capătul pământului. Cel mare, lacom şi apucător, nu se gândea decât la el, iar nevastă-sa i se potrivea întru totul, ba era chiar şi mai câinoasă la suflet decât el. Cel mic, în schimb, era bunătatea întruchipată. Nu se îngrijea de sine câtuşi de puţin şi nu-i păsa că roadele muncii sale numai frate-său şi cumnată-sa le culegeau.

Într-o zi, fratele mai mare îl văzu pe celălalt pe-o uliţă a satului, stând de vorbă cu o fată; îndată în mintea lui încolţi teama că acesta se va însura. Se duse întins acasă şi se sfătui cu nevastă-sa.

—Dacă fratele meu se însoară şi îşi găseşte o nevastă ageră la minte, zise el, cu siguranţă că nu va mai munci pentru noi. L-am văzut chiar adineaori vorbind cu o fată. Cine ştie ce gânduri are. N-ar fi mai bine să îrnpărţim de pe acum averea moştenită de la părinţi? Să-i dăm şi lui te miri ce şi să ne despărţim cu gospodăriile.

— Ba eu de mult mă gândeam să-ţi spun asta, răspunse nevastă-sa, dar m-am tot codit. Că, deh, e frate-tău şi mi-am zis că poate nu-i bine să mă amestec. Dar eu, drept să-ţi spun nu-l mai pot răbda, când îl văd cum mănâncă din munca noastră fără să facă nici o trebuşoară pe lângă casă, mai zise ea, deşi ştia foarte bine că el nu sta degeaba câtu-i ziulica de mare.

La scurtă vreme de la aceste vorbe, fratele mai mare îi zise celuilalt:

— Cred c-a venit vremea să împărţim ce-am moştenit de la părinţi, să ştie fiecare ce-i al său.

— Cum crezi tu, frate, răspunse cel mic. Tu eşti capul familiei şi, cum vei hotărî tu, aşa vom face, dar eu gândeam că-i mai bine să stăm împreună. Tu, vezi bine, trebuie să lucrezi mai mult pentru boier, iar eu pot rămâne să văd de gospodărie, să lucrez pământul, după cum am şi făcut până acum.

— Lasă, lasă că mă descurc şi singur, i-o reteză fratele mai mare. Împărţim totul, şi bucatele, şi acoperişul şi pământul.

Fratele cel mare şi-a luat casa cea mare, casă bună din cărămidă, cu acoperiş de ţiglă. A mai luat tot pământul cel roditor de la poalele muntelui, vreo treizeci de mu[1], precum şi bivolul cel voinic.

Mezinul se alese cu hambarul cel de chirpici, acoperit cu paie, din fundul curţii. Mai primi vreo zece mu de pământ, dar neroditor, pe-o coastă, precum şi câinele cel bătrân.

Veni primăvara şi oamenii începură să iasă pe ogoare. Dar mezinul n-avea animal de muncă şi se tot gândea în fel şi chip ce să facă. Până la urmă se hotărî să înhame câinele.

— Tu eşti singurul meu sprijin, îi zise el câinelui. Rogu-te, scoate-mă din încurcătură, căci altfel vom muri de foame la anul.

Înhămă câinele la plug şi se apucă de arat. Şi nu ara deloc mai rău sau mai încet decât ar fi arat cu un bivol înhămat la plug.

Pe la amiază, omul şi câinele se odihneau la capătul ogorului, când trecu pe acolo un porcar cu o turmă de porci. Erau vreo treizeci la număr, scroafe, vieri şi purcei.

---

1 Mu — unitate de măsură pentru suprafeţe, egală cu a cincisprezecea parte dintr-un hectar.

—Dar ce faci, omule, cu câinele înhămat la plug? întrebă porcarul după ce dădu bineţe.

—Ce să fac ? Nu vezi? Îmi ar şi eu ogorul Dacă n-am bivol, am pus câinele să are, că şi el mănâncă din bucatele pământului.

—Ce prostie! exclamă celălalt. Doar n-ai vrea să zici că locul ăsta, cât l-ai arat, l-ai arat cu câinele?! Cine a mai pomenit una ca asta?!

—Ba, chiar aşa, răspunse plugarul. Vezi bine că n-am alt animal.

— Pe mine nu mă prosteşti cu una, cu două, zise porcarul. Eu am umblat cu turma de porci prin tot ţinutul, dar câine pus la plug n-am mai văzut. Mă prind că toată povestea asta nu-i decât o minciună gogonată şi pun zălog toată turma mea de grăsuni.

—Vezi să nu rămâi fără turmă, râse celălalt.

— Ba chiar fac prinsoare că-ţi las ţie toţi porcii, dacă văd cu ochii mei cum trage numai trei brazde, hotărî porcarul. Iar dacă nu, atunci îmi dai tu mie câinele, să m-ajute la adunatul godacilor. Te prinzi?

—Mă prind, răspunse plugarul şi se ridică de jos numaidecât.

Apoi îndemnă câinele, atingându-l uşor cu biciul pe spinare, şi îndată trase trei brazde de jur-împrejurul ogorului, fără să se oprească.

Porcarul îşi ţinu vorba. Plecă, minunându-se, şi-i lăsă turma. Tânărul nu ştia ce să facă de bucurie. În viaţa lui nu văzuse atâţia porci. Găsi, nu departe de ogor, un loc mocirlos, şi-şi duse turma acolo. Porcii începură să se scalde, după cum li-i obiceiul, iar tânărul se întoarse şi-şi văzu de treabă mai departe. Trase câteva brazde, apoi se opri din nou la capătul ogorului, să se mai odihnească. Tocmai atunci trecu pe acolo un negustor de postavuri. Se uită cu mirare, lăsă povara de pe umeri şi zise:

—De mai bine de cincisprezece ani colind ţara în lung şi în lat, cu negoţul meu, dar câine înhămat la

plug n-am mai văzut. Doar n-ai vrea să zici că tocmai câinele te ajută să-ţi ari ogorul?

— Păi, ce să mai zic eu, că vezi şi dumneata singur, răspunse omul.

— Eu văd, dar nu cred că-i lucru curat. Poate ţi-ai trimis bivolul la adăpat şi ai înhămat câinele ăsta bătrân numai aşa, în glumă. Mă prind pe toate postavurile mele că nu poţi ara cu el nici trei brazde, d-apoi un ogor întreg!

Atunci tânărul îndemnă iar câinele, trase trei brazde numaidecât şi câştigă prinsoarea. Negustorul plecă lăsându-şi toată marfa acolo.

— Înseamnă că degeaba am trăit pe lume, zise el cu ciudă, că nimic n-am învăţat.

Când soarele ajunse la scăpătat, tânărul porni spre casă. Câinele mergea înainte, apoi porcii, şi la urmă el, cu postavurile la spinare.

Cumnată-sa, care trebăluia prin bătătură, îl văzu de departe şi sufletul i se făcu negru de ciudă. Ea şi bărbatul ei îşi făcuseră planul să pună mâna şi pe pământul mezinului, crezând că acesta nu-l va putea lucra. Iar pe urmă, rămânând fără nici o avere, gândiseră să-l facă argatul lor, să le muncească pentru un blid de orez.

— Ia du-te şi vezi ce-i cu nepricopsitul de frate-tău! Nu cumva o fi jefuit pe cineva? îi zise ea bărbatu-său. Acesta îl întâmpină pe frate-său cel mic şi, în timp ce băga porcii în curte, mezinul îi spuse toată povestea de-a fir-a-păr.

— Ai mai auzit una ca asta? o întrebă fratele cel mare pe nevastă-sa. Mai bine luam eu câinele şi-i dădeam lui bivolul.

— Du-te repede şi fă schimb! Dacă nu se învoieşte, spune-i să lase câinele la noi, mâine, să se odihnească. Iar eu am să-l hrănesc şi am să-i dau apă. Să se ducă el să are cu bivolul. Pe urmă, nu-i mai dăm înapoi javra, şi gata.

Mezinul se învoi, bucurându-se pentru câine, că va avea o zi de odihnă şi va fi bine hrănit. Se învoi să plece a doua zi la câmp cu bivolul. În urma lui însă, fratele mai mare plecă şi el numaidecât spre lotul său, nerăbdător să vadă cum trage câinele la plug şi să câştige şi el rămăşagurile cu trecătorii.

Ajunse, şi tocmai se pregătea să intre cu plugul în brazdă, când se apropie un porcar cu o turmă de porci, zicându-i:

—Un prieten de-al meu mi-a povestit că a văzut în acest loc un câine trăgând la plug, şi că şi-a pierdut porcii în rămăşag. Eu zic mai degrabă că prietenul acesta al meu s-a scrântit la minte. Dar pentru că el s-a jurat şi s-a afurisit, am venit să văd cu ochii mei.

Plugarul trăgea cu coada ochiului la turmă, număra porcii şi socotea ce avere ar scoate dacă i-ar vinde.

— Poate vrei şi dumneata să faci prinsoare? îl ispiti plugarul.

— Întocmai, răspunse porcarul.

Lacomul atâta aştepta. Îndemnă câinele, dar acesta nici nu se mişcă. Îl lovi mai tare, tot degeaba. Începu să-l bată din răsputeri. Câinele scheuna, se întorcea şi încerca să-l muşte, dar de urnit plugul, nici pomeneală.

Porcarul râdea în hohote.

— Apoi, bine am zis eu că prietenul meu, săracul, s-a scrântit la minte, zise el. Şi nici dumneata, omule, nu eşti mai sănătos, dacă omori în bătaie bietul animal, voind să-mi arăţi mie ce nu se poate arăta.

Pe urmă, îşi mână turma mai departe, lăsându-l pe celălalt cu buza umflată, spumegând de furie. Spre amiază, veni un negustor; acesta mergea împleticindu-se, sub greutatea postavurilor şi a mătăsurilor pe care le căra în spate.

— Uite, îi zise el ţăranului ce stătea la marginea drumului, cu câinele înhămat la plug. Un cunoscut de-

al meu, tot negustor, mi-a povestit aşa şi-aşa. Eu n-am crezut şi am venit să văd cu ochii mei.

„Poate măcar acum să am noroc, dacă la porci n-am avut", gândi lacomul. Începu să lovească din răsputeri în bietul câine, dar fără nici un rezultat. Până la urmă îl lovi cu ciomagul în cap atât de tare, încât câinele scoase un schelălăit scurt şi căzu nemişcat.

— Ce păcat de bietul animal, să nimerească un stăpân atât de nebun! zise negustorul, plecând în treaba lui.

Mezinul se întoarse seara acasă şi întrebă unde e câinele. Aflând cele întâmplate, îl cuprinse o mare jale. Luă o sapă, merse la locul unde murise câinele, făcu o groapă şi îl îngropă, bocindu-l ca pe un frate.

După trei zile, pe mormântul câinelui răsări un arbore. Dar nu era un arbore obişnuit. Creştea într-o zi ca într-un an, aşa că în puţin timp ajunse înalt şi viguros.

Fratele mai mic nu uitase binele făcut de câine şi nici moartea lui jalnică. Venea deseori să se odihnească la umbra copacului, plângea şi-şi jelea câinele credincios. Odată, atingând o creangă fără să vrea, din copac se desprinseră câteva frunze, plutiră încet până la pământ, iar când atinseră pământul se transformară în mici bucăţele de aur. Tânărul le adună în căuşul palmei şi nu-i venea să-şi creadă ochilor. Câinele său credincios îl ajuta şi după ce murise.

— De unde ai furat aurul? răcni fratele cel mare furios, apărut ca din pământ în preajmă.

Mezinul, neştiind şi neputând să mintă, îi spuse. Lacomul se duse sub copac. Îşi acoperi faţa cu mâinile şi se prefăcu a boci şi el după câinele pe care singur îl omorâse. Dar bocetul îi era fals, nici o lacrimă nu-i uda obrazul. Iar când apucă tulpina cu amândouă mâinile şi scutură din răsputeri, gândind să

desfrunzească tot copacul, îi căzu în cap o ploaie de pietre, făcându-i nişte cucuie de toată frumuseţea. Turbat de mânie, înşfăcă toporul şi tăie copacul.

Când mezinul văzu frumuseţe de copac doborât la pământ, îl cuprinse o jale de nedescris. Aduse copacul în faţa casei lui, adică în faţa hambarului în care locuia. Iar a doua zi se apucă şi tăie câteva crengi, le curăţă şi le ciopli bine, meşterind din ele un coş, ca un mic coteţ de păsări. Agăţă coşul într-un pom, în preajma uşii, cântând aşa:

Voi, păsări, ce brăzdaţi văzduhul
Şi zburaţi în înaltul cerului,
Voi, cocori, şi gâşte, şi raţe,
Veniţi şi lăsaţi-vă ouăle...

În ziua următoare, spre seară, când se întoarse de la muncă, ostenit şi flămând, găsi coşul plin de ouă. Şi aşa şi în toate zilele următoare: nu era pasăre care să nu treacă în zbor pe deasupra satului şi să nu poposească acolo, să-şi lase oul.

— De unde are frate-tău ăsta atâtea ouă, de mănâncă mereu? îşi întrebă cumnata cea rea bărbatul. Nu cumva o fi născocit iar cine ştie ce blestemăţie?

Lacomul iscodi şi află toată povestea. Îi ceru fratelui său să-i dea şi lui coşul, măcar pentru o zi. Bineînţeles, se gândea să nu i-l mai înapoieze vreodată.

În ziua următoare, agăţă coşul într-un pom, în faţa casei şi nu se mai duse la muncă. Stătu toată ziua la pândă. Şi nu mai putea de bucurie, văzând câte păsări coboară din văzduh, poposesc în coş, apoi după o vreme îşi iau zborul din nou.

Iar seara, după asfinţit, se duse şi dezlegă cu grijă coşul, săltându-se în vârful picioarelor, ca nu cumva să verse ouăle şi să le spargă. Dar coşul se

răsturnă şi lacomului îi căzu în obraz numai găinaţ. De ouă, nici pomeneală.

Lacomul credea că-şi pierde minţile de ciudă. Trânti coşul de pământ, îl călcă în picioare, până-l făcu numai ţăndări.

Mezinul o văzu şi pe asta, adună resturile coşului şi le duse la el, punându-le lângă sobă. Şi de câte ori se uita la aşchiile acelea de lemn, de atâtea ori îl apuca dorul de câinele lui credincios şi de atâtea ori îl jelea.

Dar făcând el ceva de-ale gurii, băgă de seamă că mâncarea i-a ieşit neobişnuit de gustoasă şi aromată, de parcă cine ştie ce ar fi pus în oală, când el ştia bine că nu pusese decât o mână de orez şi apă. Apoi mai băgă de seamă că mâncarea din oală nu se împuţina deloc. Oricât lua şi mânca, mâncarea din oală nu se termina niciodată. Nu-i fu greu să înţeleagă că această minunăţie tot de la câinele cel credincios se trage într-o zi, fratele cel mare, trimis de nevastă-sa să iscodească ce arome atât de îmbietoare vin dinspre hambarul unde locuia mezinul, află şi de minunea asta. Aşteptă să plece fratele său de acolo, apoi luă cu el rămăşiţele coşului şi le duse acasă.

Nu-i spuse nici o vorbă neveste-si. Puse snopul acela de crenguţe în preajma plitei şi se apucă de făcut mâncare. Femeia murea de curiozitate, întrebându-se ce l-o fi apucat pe bărbatu-său de se amestecă în treburile bucătăriei. Iar lacomul nu mai putea nici el de nerăbdare şi îi lăsa gura apă, gândindu-se ce bucate gustoase o să mănânce.

În cele din urmă, când crezu el că s-a fiert îndeajuns, vru să ia capacul şi să guste.

Dar, ce credeţi? Oala, poc! sări în bucăţi, împroşcându-l cu fiertură şi cu cioburi, încât obrazul, pieptul şi mâinile i se acoperiră numai de răni. De atunci, l-a lăsat în pace pe fratele său cel mic.

Mormântul lăcomiei

TRĂIA DEMULT, într-un sat, un om care avea doi feciori. Aceştia se deosebeau atât de mult unul de altul, încât nici n-ai fi zis că sunt fraţi. Cel mare era zgârcit, stăpânit de patima înavuţirii şi apuca totul cu japca. Cel mai mic, în schimb, muncea mai mult de dragul muncii. Îndrăgea cântecele, poezia şi jocul, iar averea nu-l interesa câtuşi de puţin.

Tatăl lor muri pe neaşteptate, cam înainte de vreme. Feciorul cel mare începu să facă totul după cum îl tăia capul. Nici gând n-avea să-i dea mezinului partea ce i se cuvenea din avere. Dar nici acesta nu cerea nimic. Mai mult, găsindu-şi o femeie la fel de zgârcită ca şi el, feciorul cel mare o luă de nevastă.

Mezinul începu să trăiască zile negre. Cumnată-sa îi drămuia orezul pe care-l mânca la fiecare masă, ca şi cum i-ar fi dat de pomană. Simţindu-se tot mai străin şi mai de prisos în casa care ar fi trebuit să fie pe jumătate a lui, fratele mai mic se gândea să-i lase în plata Domnului şi să plece în lume. Îşi dădea seama că nu are altceva mai bun de făcut, dar nu-i venea deloc uşor să se despartă de casa în care se născuse şi în care copilărise. Dar iată că, într-o zi, cumnată-sa îi strigă în obraz că nu e bun de nimic şi că ar fi mai bine să-şi caute rostul aiurea.

Stârnit de răutatea ei, băiatul îndrăzni s-o înfrunte:

— Am partea mea din avere lăsată de tata şi rostul meu e aici. Dacă vreţi să plec, să-mi daţi ce este al meu.

Seara, femeia se şi plânse bărbatului ei, zicându-i:

— Noi muncim de ne spetim să adunăm ban lângă ban, zi de zi, iar sărăntocul de frate-tău trăieşte pe spinarea noastră, precum cioara pe spinarea

bivolului. Iar pe deasupra mai e şi obraznic. Ştii ce mi-a spus azi? Cică toată averea ar fi de fapt a lui şi, dacă vrea, ne goneşte pe amândoi.

Fratele mai mare atâta aştepta. De mult îşi pusese în gând să scape de mezin şi să rămână el singurul stăpân, dar nu ştia cum să facă.

— Dacă-i aşa, las' că-i vin eu de hac! Chiar mâine dimineaţă am să pun argaţii să-l gonească. Vedem noi cine-i stăpânul.

A doua zi, fratele cel mare îl alungă de acasă. Mezinul fu nevoit să plece. Abia îl lăsară să-şi ia cu el un capăt de funie, un ferăstrău şi o toporişcă.

Şi aşa ajunse să trăiască asemeni celor mai sărmani oameni: colinda ziua-ntreagă pădurile, aduna o sarcină de vreascuri, cât putea să ducă, şi cobora să le vândă prin sate sau în oraşul din apropiere. Schimba munca lui de-o zi pe un castron de orez cu care abia-abia îşi astâmpăra foamea. Noaptea, se adăpostea într-o colibă pe care şi-o înjghebase singur la marginea pădurii, pentru ca dis-de-dimineaţă să se poată apuca iar de lucru.

În drumurile acestea zilnice, coborând cu sarcina de vreascuri în spinare, tânărul se obişnuise să poposească de fiecare dată şi să-şi tragă sufletul într-un loc unde poteca făcea un ocol, înconjurând o stâncă uriaşă. În preajma stâncii se afla un bolovan mare şi băiatul îşi lăsa povara pe el, pentru ca la plecare s-o poată lua mai uşor. Se obişnuise atât de mult cu acest popas, încât venea spre stânca aceea chiar în zilele când adunase vreascuri din locuri mai îndepărtate şi i-ar fi fost mai la îndemână s-o ia de-a dreptul prin sat.

Într-o zi, abia îşi lăsase legătura de vreascuri pe bolovan şi se întinsese la umbra stâncii, când auzi în spatele lui un glas gros, răguşit:

—Hei, băiete! De ce-ţi pui mereu povara pe spinarea frăţiorului meu?

Tânărul sări drept în picioare şi se uită speriat în toate părţile. Nu întâlnise niciodată picior de om pe-acolo şi nici de astă dată nu zărea pe nimeni prin apropiere.

— Cine vorbeşte fără să se arate? întrebă el, după un timp.

— Sunt eu, stânca lângă care poposeşti în fiecare zi. Nu te teme! Nu-ţi fac nici un rău. Aş vrea doar să ştiu cum se face că un om în floarea vârstei ca tine nu are alt rost pe lume decât să care lemne cu spinarea. Este clar că o duci greu. Dar de ce ai ajuns atât de rău?

Băiatului îi trecu spaima. Bucuros că are cui să-şi descarce sufletul, povesti stâncii toată păţania lui.

După ce ascultă, stânca vorbi din nou:

— Pentru că eşti un om vrednic şi muncitor şi pentru că ai un suflet curat, te voi ajuta eu să ieşi deasupra nevoii. Închide ochii şi intră prin poarta ce ţi-o deschid!

Băiatul închise ochii. Auzi un pârâit puternic, de parcă peretele stâncii s-ar fi rupt în două. Simţi apoi în obraz o răcoare plăcută şi îşi dădu seama că în faţa lui s-a deschis o peşteră.

— Intră, nu-ţi fie teamă! îl îndemnă stânca.

Făcu el vreo câţiva paşi, fără să deschidă ochii, dibuind cu piciorul locul unde călca.

— Întinde mâna!

Abia apucă el să facă ce i se cerea, şi simţi în palmă un obiect rece, cam de mărimea unui ou de porumbel.

— Acum poţi să ieşi. Dar nu cumva să deschizi ochii până n-ajungi afară!

Băiatul făcu întocmai. Peştera se închise în urma lui cu acelaşi zgomot, iar el deschise ochii. Stânca îi dăruise o piatră preţioasă atât de strălucitoare, încât nici n-o putea privi. O ţinea închisă în căuşul palmei.

Mulţumi stâncii din tot sufletul, dar aceasta se cufundase din nou în tăcerea-i veşnică şi nu-i răspunse.

Tânărul îşi luă sarcina în spinare şi porni mai departe, de astă dată voios şi uşor ca fulgul. Pe drum deschidea mereu pumnul, încercând să privească piatra, dar numai cu greu ochii i se obişnuiră cu strălucirea ei.

Ajunse în oraş, vându vreascurile primului întâlnit pe te miri ce, ca de obicei, apoi se duse la un bătrân bijutier.

— Multe pietre preţioase mi-au trecut prin mână, dar niciodată n-am mai văzut una atât de mare şi de frumoasă! se miră bijutierul când o văzu. De unde o ai?

— Am găsit-o în pădure, în cuibul unei păsări, minţi tânărul. Aş vrea s-o vând şi am venit la dumneata ca nu cumva negustorii să mă tragă pe sfoară.

— Nimeni nu va cumpăra o piatră atât de mare. Şi apoi s-ar putea să afle oamenii stăpânirii şi să ţi-o ia degeaba. Ba chiar ai putea să dai de bucluc. Eu zic s-o tăiem în bucăţi şi s-o vindem, aşa fel să nu pară lucru necurat.

— Fă dumneata cum crezi că e mai bine şi o să te mulţumesc pentru asta.

Meşterul a tăiat piatra în bucăţi, le-a şlefuit, apoi a chemat un negustor. Băiatul şi-a oprit o bucăţică mică-mică, s-o aibă ca amintire, iar pentru celelalte a primit o mulţime de bani. l-a plătit meşterului, şi-a luat rămas-bun şi a plecat.

Aşa a scăpat el de sărăcie. Şi-a cumpărat o bucată de pământ nici prea mare, nici prea mică, animale şi unelte de muncă. Apoi şi-a ridicat o căsuţă, modestă dar frumoasă.

Cum îi plăcea să muncească, gospodăria lui înflorea văzând cu ochii. Curând tânărul îşi găsi o fată

potrivită, frumoasă, săracă şi muncitoare, şi hotărâtă să se căsătorească. Fata era singură pe lume şi nici nu avea pe cine să cheme din partea ei la nuntă. Băiatul, de asemenea. Aşa că se hotărî să uite trecutul şi să-l cheme pe fratele său mai mare la nunta lor, fiind singura rudă apropiată.

Între timp, zgârcitul îşi sporise averea. Ridicase un han la o răscruce de drumuri şi avea o mulţime de slugi. Veni la nuntă nu din dragoste pentru frate-său, ci ca să-l iscodească, să vadă cum o duce şi dacă nu cumva are de gând să-şi ceară partea lui de moştenire.

Văzând gospodăria înfloritoare a fratelui său, bogătaşul nu-şi ascunse deloc mirarea. „Te pomeneşti că s-a pricopsit jefuind oamenii la drumul mare, îşi zise în sinea lui. Auzisem eu că în ultima vreme cam umblă hoţi prin părţile astea. Nu mă las până nu văd cum stau lucrurile, căci lucru curat nu poate fi.”

De aceea se dădu bine pe lângă frate-său, tot îndemnându-l să bea şi trăgându-l de limbă. Şi astfel reuşi să afle toată povestea cu darul primit de la stânca uriaşă din pădure.

Bogătaşul porni nerăbdător spre casă, urzind tot felul de planuri. A doua zi, se trezi în zori, să nu-l vadă nimeni, îşi puse nişte straie zdrenţuite, luă cu el un topor, ferăstrău şi un curmei, apoi plecă în pădure. Adună o sarcină de vreascuri cât putea duce şi veni la stâncă. Îşi lăsă vreascurile pe bolovan, întocmai cum îi povestise frate-său, apoi se aşeză la umbra stâncii şi începu să se jeluie cât îl ţinea gura.

— Vai de capul meu, amară viaţă mi-a fost dat să mai trăiesc! Muncesc de cu zori până-n noapte şi tot n-am cu ce-mi hrăni copilaşii. Bieţii de ei, se usucă pe picioare de foame... Iar nevastă-mea nici nu mai are lapte pentru cel mic. O, cerule, cum să fac să scap de sărăcie?

Apoi tăcu ascultând atent. Oare stânca va crede văicărelile lui?

— Hei, om sărman, vorbi stânca. Ridică-te, închide ochii şi intră în peştera pe care ţi-o deschid! Te voi ajuta eu să scapi de sărăcie şi să ai cu ce-ţi hrăni copiii, dacă o duci atât de greu.

Bogatul făcu întocmai cum îi spuse stânca: intră cu ochii închişi în peştera ce i se deschise în faţă şi întinse mâna. Dar când simţi în palmă piatra rece, în loc să urmeze mai departe porunca şi să iasă, deschise ochii

Ceea ce văzu întrecea toate închipuirile sale. În peretele peşterii era o firidă, nu mai lată de-o palmă, prin care se vedea o grămadă de nestemate şi pietre scumpe, care de care mai strălucitoare şi mai frumoase.

Bogatul se repezi ca un nebun şi băgă mâna în firidă până la umăr, apucând cu lăcomie un pumn de pietre. Dar firida se închise într-o clipă şi el nu-şi mai putu trage mâna afară.

— Nenorocitule! îl mustră stânca. Nu-ţi ajunge că l-ai jefuit pe frate-tău şi l-ai aruncat pe drumuri?! Vrei acum să mă jefuieşti şi pe mine? Lăcomia te va ucide şi peştera mea îţi va fi mormântul!

Bogatul începu să răcnească din răsputeri. Dar urletele îi erau acoperite de zgomotul peşterii care se închidea la loc şi în curând nu mai rămase decât o mică crăpătură prin care abia pătrundea o rază de lumină. Chiar dacă ar fi reuşit să-şi scoată braţul din capcană, tot ar fi rămas închis în peşteră.

A doua zi, nevasta bogatului, văzând că bărbatul ei nu s-a întors acasă, porni să-l caute. După spusele cumnatului, se duse la stânca din pădure. Găsi acolo sarcina de vreascuri, toporul şi ferăstrăul, pe care le recunoscu. Începu să umble încoace şi încolo strigând şi, în cele din urmă, omul închis în peşteră îi răspunse:

— Aici sunt. Am rămas închis în blestemata asta de peşteră. Fugi înapoi în sat şi adu oameni să sfărâme stânca şi să mă scoată afară!

Femeia se duse în sat şi tocmi oameni. Veniră înarmaţi cu târnăcoape şi cu baroase şi începură să lovească din răsputeri în stâncă. Dar nici o pietricică nu se rupea. Stânca era tare ca oţelul. După multă trudă zadarnică, oamenii se lăsară păgubaşi unul după altul şi se întoarseră în sat. Nevasta bogătaşului lacom se întoarse şi ea la han, luă merinde, apoi veni din nou. Dădu drumul merindelor prin crăpătură; mai vorbi cu bărbatul ei, apoi plecă la oraş. Angajă meşteri pietrari iscusiţi, plătindu-i cu bani grei. Aceştia se străduiră mai multe zile, dar zadarnic. Nu izbutiră să rupă nici măcar o pietricică din stâncă. Luni în şir, nevasta lacomului veni zi de zi la stâncă, aducându-i bărbatului ei de mâncare. Lăsa bucatele să cadă prin mica deschizătură, apoi rămânea acolo bocind şi implorând stânca să-l elibereze. Dar stânca rămânea mută ca toate stâncile.

Între timp, toată averea lor adunată cu japca se risipi şi ajunseră cei mai săraci oameni din sat.

Într-o zi, venind de obicei cu merinde, femeia îşi strigă bărbatul, dar acesta nu-i mai răspunse. Murise. Îl boci ea cât îl boci, apoi se ridică şi porni spre casă.

Oprindu-se în drum şi uitându-se în urmă, băgă de seamă că pe stâncă apăruseră două cuvinte: „Mormântul lăcomiei”, citi ea.

Se spune că inscripţia de pe stâncă ar exista şi astăzi, şi că oricine călătoreşte prin acele locuri o poate vedea. Şi se mai spune că orice om lacom, care ajunge pe-acolo şi priveşte stânca, se lecuieşte pentru totdeauna de lăcomie.

Spiriduşii cu nasuri lungi

ÎN PĂDURILE BĂTRÂNE şi întunecoase din munţii înalţi ai Japoniei trăiau odată doi spiriduşi cu nasuri lungi. Se deosebeau între ei doar prin culoarea nasului: unul avea nasul albastru, iar celălalt, roşu. Amândoi erau foarte mândri şi tare se mai făleau cu nasurile lor, pentru că puteau să şi le lungească atât cât voiau, ajungând cu vârfurile lor dincolo de munţi, în cealaltă parte a ţării. Se certau mereu, pretinzând fiecare că nasul lui este cel mai frumos şi mai lung.

Într-o zi, în timp ce se odihnea pe vârful unui munte, spiriduşul cu nasul albastru simţi un miros foarte plăcut venind de undeva de departe, tocmai din câmpia de dincolo de munţi. „Miroase aşa de frumos! Ce-o fi?” îşi zise el.

Ademenit de miros, începu îndată să-şi lungească nasul din ce în ce mai mult, în căutarea aromei. Şi nasul se lungi, se lungi, trecu peste şapte munţi, coborî în câmpie şi, în sfârşit, se opri la castelul unui prinţ.

Chiar în acel moment, prinţesa Floare Albă, fiica prinţului, dădea o petrecere la castel. Se aflau la ea, în vizită, multe prinţese şi Floare Albă dorea să le arate rochiile şi materialele ei de chimonouri neasemuit de frumoase. Deschise garderoba de preţ şi, împreună cu prietenele, scoaseră din ea materialele minunate, printre care fusese pusă răşină de brad, cea care îi mirosea atât de frumos spiriduşului. Tocmai când prinţesa voia să agaţe ţesăturile pe ceva ca să la poată admira mai bine cu prietenele ei, văzu pe terasă o prăjină albastră, care nu era nimic altceva decât nasul spiriduşului din vârful muntelui..

— Ce-ar fi să agăţăm materialele pe prăjina aceea albastră de pe terasă? zise prinţesa. Aşa le putem vedea mai bine.

În clipa următoare, chemă cameristele şi le porunci să înşire cele mai frumoase mătăsuri pe prăjina albastră, fără să bănuiască nici o clipă că era un nas de spiriduş.

Cum stătea spiriduşul pe vârful muntelui şi se delecta cu mirosul de răşină, simţi că îl gâdilă ceva pe vârful nasului. Încercă să reziste, dar nu putu şi începu să-şi scurteze nasul. Prinţesele rămaseră uluite văzând cum materialele frumoase de rochii zburau prin aer. Curând, toate mătăsurile ajunseră sub privirile încântate ale spiriduşului. Acesta le luă, le duse acasă şi-l invită pe celălalt spiriduş, cel cu nasul roşu, care trăia pe muntele vecin, să vină să le vadă.

— Priveşte ce nas minunat am ! Doar ce l-am lungit peste şapte munţi, şi mi-a adus toate aceste mătăsuri frumoase, tocmai din câmpie. Şi asta numai după mirosul foarte plăcut ce venea de acolo. Îţi dai seama deci că nasul meu e cel mai grozav!

Văzând mătăsurile acelea minunate, spiriduşul cu nasul roşu se învineţi de gelozie şi invidie, şi-i spuse:

— Am să-ţi dovedesc că nasul meu e şi mai grozav decât al tău. Aşteaptă şi ai să vezi!

Spiriduşul cu nasul roşu plecă acasă supărat şi imediat se urcă pe vârful muntelui, adulmecând aerul din depărtări. Trecură mai multe zile şi nu simţi nici un miros plăcut. Stătu acolo zile în şir, dar în zadar. Îşi pierdu răbdarea şi-şi zise: „Nu mai aştept! Am să-mi întind nasul peste cei şapte munţi, tocmai în câmpie. Nu se poate să nu găsesc ceva bun cu care să dau gata nasul albastru al rivalului meu”.

Aşa gândi şi începu să-şi lungească nasul. Traversă cu el şapte munţi şi se opri, în cele din urmă, la acelaşi castel al prinţului din câmpie. Chiar în

momentul acela, fiul prinţului se juca vesel cu prietenii lui în grădină. Cum văzu nasul roşu, strigă:

— Priviţi prăjina aceea roşie pe care a pus-o cineva acolo. Hai să ne legănăm de ea!

— Grozavă idee! ziseră ceilalţi, îndreptându-se buluc într-acolo.

Luară nişte frânghii groase şi le legară de prăjina roşie, adică de nasul spiriduşului; îşi făcură astfel câteva scrâncioburi şi începură să se legene în ele. Şi ce s-au mai jucat! Într-un scrânciob s-au urcat mai mulţi băieţi care se avântară cu el cât putură de sus. Alţii se urcară chiar pe prăjina roşie, adică pe nas, săriră pe ea şi de pe ea jos, iar unul dintre băieţi începu să-şi încrusteze numele cu un briceag chiar pe nasul cel roşu!

Spiriduşul simţea dureri îngrozitoare şi voia să-şi aducă nasul înapoi, dar nu mai putea nici măcar să-l mişte din loc, aşa de greu se făcuse din cauza cetei de copii care-l călăreau şi se ţineau de el.

Când simţi însă tăieturile briceagului, spiriduşul se opinti cât putu, scutură nasul, aruncând droaia de băieţi de pe el, şi-l scutură cât fu în stare de repede.

La vederea celor întâmplate, spiriduşul cu nasul albastru, care urmărea de câteva zile să vadă de ce e în stare potrivnicul lui cu nasul roşu, izbucni în hohote de râs.

Lăcrimând de durere, spiriduşul cu nasul roşu spuse:

— Aşa îmi trebuie! Am fost gelos şi invidios pe tine. Nu merit altceva! De acum nu-mi voi mai trimite niciodată nasul în câmpiile îndepărtate de dincolo de munţi, numai din ambiţia de a face, cu orice preţ, pe grozavul.

Zâna şi pământeanul

ÎNTR-UN SAT DIN JAPONIA trăia odată un tânăr voinic şi chipeş, cum nu se mai văzuse până atunci prin părţile locului. Era cel mai harnic dintre tinerii satului. La lucratul pământului sau la tăiatul lemnelor în pădure era neîntrecut. Pe ce punea mâna, făcea repede şi bine.

Într-o zi, înainte de revărsatul zorilor, plecă la munte împreună cu alţi săteni pentru a doborî copacii şi a-i stivui în grămezi. Harnic cum era, termină treaba mai repede decât de obicei şi se duse la râu să facă baie. Hotărî să meargă cât mai în susul râului, acolo unde nu mai fusese niciodată. Merse cât merse şi dădu de un lac mare, unde numai puţini oameni ai satului ajunseseră doar din întâmplare. Se apropie de mal şi fu surprins să vadă mai multe fete scăldându-se în lac. Fiecare dintre ele era de o frumuseţe deosebită, aşa cum tânărul nu mai văzuse niciodată. Încântat că le vede, se ascunse după un copac gros de pe malul lacului. Privi cu atenţie în jur şi descoperi mai multe rochii argintii şi uşoare ca pana, agăţate de crengile copacilor. Luă una din acele rochii şi se ascunse cu ea undeva, ceva mai departe de mal, aşteptând ca fetele să iasă din lac.

Curând ele ieşiră din apă, îşi puseră rochiile şi dispărură fără urmă. Una, însă, negăsind-o pe a ei, se aşeză la rădăcina unui brad înalt, după un tufiş, şi începu să plângă. Tânărul, care urmărise totul de la distanţă, văzu cum frumoasa fată se îneacă în lacrimi. Veni la ea şi o întrebă:

— Ce s-a întâmplat? De ce plângi?

— Eu sunt o zână, îi spuse ea, continuând să plângă. În timp ce făceam baie, mi-a dispărut rochia. Fără ea nu mă mai pot întoarce la surorile mele, sus,

deasupra norilor, în împărăţia zânelor! îi explică fata printre sughiţuri.

— Ce păcat! zise atunci tânărul, cu glas compătimitor. Dacă nu te mai poţi întoarce la ele, acolo sus, deasupra norilor, atunci mărită-te cu mine! Te învoieşti?

Fata, la început, îl refuză. El însă insistă cu blândeţe şi, în cele din urmă, o convinse să îl ia de bărbat. O duse acasă şi făcură o nuntă la care veni tot satul. Timpul trecu repede. Trăiră în înţelegere şi zâna născu un băieţel frumos ca ea şi ca tatăl lui. Când împlini trei ani, mama încercă, într-o după-amiază, ca de obicei, să-l culce. Îl urcă pe salteaua de pe tatami (rogojină), se întinse lângă el şi începu să-i spună o poveste cu zâne şi Feţi-Frumoşi. Cum stătea ea cu ochii pironiţi pe pereţi, văzu un pachet de hârtie ascuns între grinzile de lemn ale tavanului. Curioasă să vadă ce e în el, se ridică de pe saltea, luă pachetul, îl deschise, şi găsi rochia pe care o pierduse cu ani în urmă, când făcuse baie în lac. Îşi dădu seama imediat că soţul ei era cel care-i luase rochia şi-o ascunsese. O cuprinse îndată un sentiment de mânie împotriva lui şi, de cum văzu rochia din nou în mâinile ei, căzu într-o adâncă nostalgie. I se întâmplă ceea ce nu i se întâmplase niciodată de când se măritase cu pământeanul; îşi reaminti de locurile de deasupra norilor, unde se născuse şi copilărise, întrucât soţul ei era plecat de acasă, îşi puse rochia de zână şi se pregăti să plece deasupra norilor, împreună cu copilul. Dar chiar atunci soţul ei se întoarse acasă.

— Unde pleci? o întrebă el, nebănuind ce se întâmplase în lipsa lui.

— Deşi te iubesc, răspunse ea, trebuie să mă duc acolo, de unde am venit, pentru că mi-am găsit rochia. Dacă îmi vei simţi lipsa, te rog să-ţi faci o sută de sandale de papură, să le încalţi pe rând şi să vii, cu ajutorul lor, sus, la mine.

După ce-i spuse toate astea, se urcă pe un nor, cu copilul în braţe şi dispăru fără urmă în văzduh. Rămas singur, copleşit de durerea despărţirii, soţul se apucă să facă, zi şi noapte, sandale de papură. Dar să faci o sută de sandale, nu era lucru uşor. Avea nevoie de mult timp. Când ajunse la nouăzeci şi nouă, îşi pierdu răbdarea. Chiar în acel moment se coborî un nor întunecat să-l ducă sus, la zâne. Se urcă bucuros pe el, şi începu să se ridice. Când ajunse aproape de cer, norul îl opri la o mică distanţă de intrarea în împărăţia zânelor, deoarece soţul nu mai avusese răbdare să facă şi ultima pereche de sandale pentru a completa cifra de o sută, aşa cum îl sfătuise soţia. Zâna, soţia lui, văzându-l aşa de aproape de ea, îl privi surprinsă, i se făcu milă de el, îi întinse o prăjină şi-l trase sus.

Cu toate că reuşi să ajungă în acest fel în cer, părinţii zânei nu-l plăcură şi-l puseră la încercări multe şi grele. Într-o zi îi cerură să care apă cu un coş de nuiele. Zâna îl ajută, punându-i în coş o hârtie muiată în ulei şi aşa putu să aducă apă. În altă zi îi cerură să semene seminţe de mei pe câmp. Dar când se întoarse acasă, îi cerură să adune toate seminţele şi să le aducă înapoi. Zâna îl ajută din nou. Trimise pe ogoare mulţi porumbei, care strânseră seminţele şi aşa el putu să le aducă înapoi, până la ultimul bob.

Aşteptând ultima încercare ia care urma să fie pus, omul făcu o greşeală de neiertat. Într-o zi călduroasă, chinuit de sete, tăie un pepene. În cer însă era interzisă tăierea pepenilor, întrucât exista pericolul formării unui torent de apă care putea provoca inundaţii. Încălcând această regulă, cum tăie pepenele, şuvoaie de apă inundară cerul. Fiind pământean, fu luat de ape şi dus departe de soţia lui.

Aceste inundaţii formară Fluviul Ceresc sau Calea Lactee, pe care o puteţi vedea pe cer în serile senine de toamnă. Se spune că tânărul cel harnic,

soţul zânei, a devenit steaua Altair, iar ea s-a transformat în steaua Vega. Şi acum cele două stele plâng una de dorul celeilalte, separate de Calea Lactee.

Căpcăunul şi cocoşul

DEMULT, în insula cea mare a Japoniei, exista un munte atât de înalt, încât părea că atinge cerul. În vârful lui, unde se putea ajunge foarte greu, din cauza prăpăstiilor foarte adânci şi a pereţilor foarte abrupţi ai stâncilor, locuia un căpcăun fioros şi puternic. El avea pielea albastră, un corn mare în frunte şi făcea tot timpul numai rele celor din jur.

La poalele muntelui se aflau câteva aşezări în care trăiau oameni; ei cultivau pământul şi creşteau animale.

Într-o dimineaţă, gospodarii dintr-o astfel de aşezare ieşiră, ca de obicei, la câmp să lucreze şi găsiră toate zarzavaturile din grădini rupte şi culcate la pământ. Era clar că, peste noapte, cineva le smulsese şi le călcase în picioare de nu mai rămăsese nimic bun din ele. Uimiţi şi supăraţi, oamenii priviră mai atent răzoarele şi găsiră urmele paşilor căpcăunului. Deci el era cel care le distrusese grădinile de zarzavaturi, ceea ce-i înfurie şi mai mult. Se săturaseră cu toţii de faptele lui urâte. Cu cât priveau zarzavaturile, făcute una cu pământul, cu atât mai tare se mâniau pe căpcăun şi le creştea ura împotriva acestuia. Supăraţi din cale-afară, îşi îndreptară privirile spre vârful muntelui şi strigară:

—Oooo!... căpcăun mârşav, ce eşti! De ce nu încetezi, o dată pentru totdeauna, cu faptele tale nesăbuite? Până când crezi tu, spurcăciune, că o să mai răbdăm fărădelegile tale?

Căpcăunul însă îi privi satisfăcut din vârful muntelui şi le răspunse, în batjocură, cu o voce care înfioră văzduhul:

—Nu vă voi lăsa în pace decât atunci când îmi veţi da câte un om pentru cina mea zilnică. Altfel, râse

el de se zguduiră munţii, am să vă „vizitez” din ce în ce mai des.

Auzind ce le cerea căpcăunul cel crud, gospodarii se făcură negri de mânie, îşi agitară uneltele către munte şi unul dintre ei strigă cât putu el de tare:

— Cine te crezi tu, dihanie spurcată, să mănânci în fiecare zi câte un om? Cum îndrăzneşti să ne ameninţi cu atâta obrăznicie?

— Sunt cel mai mare căpcăun dintre toţi căpcăunii din lumea asta! răspunse el. Asta să ştiţi că sunt! Nu există ceva ce n-aş putea face, dacă vreau! Ha, ha, ha!

Vocea căpcăunului răsună puternic printre munţi, făcând chiar şi copacii să se zbuciume.

— Ei bine, strigă un alt ţăran, ia să vedem, eşti tu aşa de grozav pe cât te lauzi? Pentru a dovedi că poţi orice, construieşte, într-o singură noapte, o scară de piatră cu o mie de trepte, de aici, din câmpie, până sus la tine, în vârful muntelui. Dacă poţi face asta, înseamnă că, într-adevăr, eşti în stare de orice, iar noi va trebui să-ţi îndeplinim toate dorinţele.

— O voi face chiar în noaptea asta! strigă căpcăunul, plin de îngâmfare. Dacă nu voi termina cele o mie de trepte înainte de primul cântat al cocoşului, vă promit că plec de aici şi nu vă mai necăjesc niciodată.

Vicleanul căpcăun se gândise deja la un şiretlic. Imediat ce se întunecă, se strecură în gospodăriile ţăranilor şi puse câte o glugă mică de paie pe capul fiecărui cocoş, pentru ca aceştia să nu mai poată vedea când răsare soarele şi să cânte ca de obicei. Când îmbrobodi cu paie ultimul cocoş, îşi zise: „Acum pot să construiesc liniştit cele o mie de trepte”.

Şi începu să lucreze din greu şi cu sârg.

Urcă şi coborî muntele, cărând piatră, de nenumărate ori. Munci mult şi, când soarele începu să

se ivească la răsărit, avea deja nouă sute nouăzeci şi nouă de trepte, gata construite.

Căpcăunul zâmbi în sinea lui, gândindu-se că nici un cocoş nu va putea cânta şi el va avea destul timp să coboare să ia piatră pentru a face şi ultima treaptă.

Pe munte însă mai locuia o zână bună, care privise totul şi văzuse cum neobrăzatul căpcăun îi înşela pe ţărani, acoperind cu glugi de paie capetele cocoşilor ca ei să nu ştie când răsare soarele şi să cânte. Aşa că, în timp ce căpcăunul cobora în câmpie să ia piatră pentru ultima treaptă, zâna cea bună se duse repede în sat şi luă o glugă de pe capul unui cocoş. Acesta văzu soarele ridicându-se şi…

— Cucuriguuuu!… Cucuriguuuu!…

El îi trezi pe ceilalţi cocoşi, care şi începură cu toţi să cânte. Căpcăunul fu surprins şi speriat când auzi cântatul cocoşilor. Oamenii care se treziseră de mult şi urmăreau acum să vadă ce face căpcăunul, duşmanul lor de moarte, îl văzură cărând piatră tocmai când cântau cocoşii.

— Am pierdut! îşi zise căpcăunul supărat. Şi nu mai aveam decât o piatră de pus. Acum, am pierdut şi gata! Trebuie să-mi ţin cuvântul. N-am reuşit să termin, cu toate şiretlicurile mele. Aşadar, chiar şi eu trebuie să-mi ţin cuvântul dat.

Aşa că îşi mângâie cu tristeţe cornul din frunte şi plecă departe de locul acela, în inima munţilor.

Nimeni nu l-a mai văzut niciodată pe căpcăunul cel groaznic. Ţăranii au trăit la poalele muntelui fericiţi că, prin înţelepciunea lor, îl făcuseră pe căpcăun să construiască acea scară mare, apoi îl izgoniseră şi scăpaseră de el pentru totdeauna. Ei au terminat, în scurt timp, scara părăsită de căpcăun şi, foarte des, urcau pe ea, mai ales în serile de vară, pentru a se bucura de aerul curat şi de priveliştea minunată ce li se înfăţişa din vârful muntelui.

Scobitorile buclucaşe

A FOST ODATĂ o prinţesă care avea un obicei foarte prost. Se scula noaptea din somn şi-şi curăţa dinţii cu scobitori. A-ţi curăţa dinţii cu scobitori nu este un lucru rău, numai că prinţesa, după ce şi-i curăţa, în loc să arunce scobitorile unde trebuia, le înfigea între paiele rogojinii care acoperea podeaua camerei sale şi pe care se afla salteaua unde dormea. Nu era deloc sănătos şi, tot făcând aşa în fiecare seară, găurile din rogojină au fost curând umplute cu scobitori folosite.

Într-o noapte, mica prinţesă fu trezită de zgomotele unei lupte aprige. Auzi voci de luptători şi sunete de săbii. Speriată, se ridică şi aprinse lampa de lângă salteaua pe care dormea. Se uită mai bine şi fu aşa mirată de ce văzu, că nu-i veni să creadă ochilor. Chiar lângă plapuma ei erau mulţi luptători mititei. Unii se duelau cu săbiile, alţii cântau şi cu toţii făceau un zgomot teribil. Prinţesa se gândi că visează şi se ciupi de faţă şi de mâini să se convingă că nu doarme. Descoperi că într-adevăr nu dormea. Era trează, iar micuţii luptători se aflau încă acolo şi făceau un mare tărăboi. Din cauza gălăgiei lor nu putu să doarmă toată noaptea şi, când reuşi să aţipească, se trezi speriată de liniştea care se lăsă dintr-o dată. Înţelese atunci că micii luptători plecaseră.

A doua zi, prinţesa se simţea obosită şi înfricoşată. Îi era însă ruşine să-i spună tatălui ei ce se întâmplase, de teamă că n-ar fi crezut-o. Se întâmplă acelaşi lucru şi în nopţile următoare. Micuţii luptători făceau un tărăboi aşa de mare, că prinţesa nu putea să doarmă aproape deloc, noapte de noapte şi, de la o zi la alta, devenea tot mai palidă. Curând o ajunse o oboseală mare şi se îmbolnăvi rău de tot.

Tatăl său o întrebă ce i se întâmplase şi, până la urmă, află totul. N-o crezu şi de aceea se hotărî să se convingă cu propriii săi ochi. Când se lăsă noaptea, îi spuse prinţesei să se culce în camera lui şi el se duse să vegheze in camera ei. Rămase treaz toată noaptea şi pândi apariţia micilor luptători. Dar aceştia nu veniră. Aşteptând, observă multe scobitori pe rogojină. Se uită cu atenţie la ele şi, în sfârşit, descoperi ce se întâmplase.

În ziua următoare chemă pe prinţesă şi-i arătă una din aceste scobitori. Laturile ei erau crestate şi tăiate. Semnele erau aşa de micuţe, încât prinţesa abia putea să le vadă. Îl întrebă pe tatăl ei ce-ar putea însemna aceste semne. Tatăl îi spuse că micii samurai veneau în camera ei deoarece lăsase scobitorile pe jos, pe rogojină. Ei nu aveau săbii, dar şi le doreau foarte mult. O scobitoare era cea mai bună sabie pentru un micuţ luptător. Acesta era şi motivul pentru care ei veneau, noapte de noapte, şi se luptau în dormitorul ei.

—Noaptea trecută, îi spuse tatăl, n-au mai venit, pentru că eram eu acolo cu o sabie adevărată şi le-a fost frică.

Spunând aceasta, se uită încruntat la fiica lui şi o întrebă:

—De ce sunt aşa de multe scobitori folosite în camera ta?

Prinţesei îi fu tare ruşine să recunoască în faţa tatălui că are un obicei aşa de prost, dar, în cele din urmă, mărturisi că ea folosise scobitorile şi le înfipsese între firele rogojinii, pentru că îi era prea lene să se scoale şi să le arunce acolo unde trebuie.

Îi mai spuse că-i pare rău de ceea ce a făcut şi-i promise că nu va mai fi niciodată aşa leneşă. Culese apoi toate scobitorile şi le aruncă afară.

În noaptea aceea micuţii samurai nu mai veniră, pentru că nu mai existau scobitorile pentru a se lupta cu ele. Şi n-au mai venit niciodată.

După această întâmplare neplăcută, prinţesa se făcu foarte ordonată şi tatăl ei fu foarte mulţumit de ea. N-a uitat însă niciodată pe micii luptători şi, chiar dacă prinţesa mai folosea scobitori, fiţi siguri că avea cea mai mare grijă să le arunce la locul lor.

Pinul lipicios

TRĂIA ODATĂ, cu mulţi, mulţi ani în urmă, un om pe cât de sărac, pe atât de bun la suflet. Cu toate că era tăietor de lemne, el nu rupea niciodată ramurile verzi ale copacilor pentru a face focul cu ele. Aduna numai vreascuri uscate, căzute la pământ, tocmai pentru că ştia ce s-ar fi putut întâmpla dacă ar fi rupt o creangă verde. Seva, adică sângele copacului, ar fi picurat fără întrerupere până ce bietul copac ar fi murit. Pentru că nu voia să facă nici un rău copacilor, care pentru el erau ca şi vii, ca oamenii, nu le rupea crengile niciodată şi pentru nimic în lume.

Într-o zi, în timp ce căuta vreascuri uscate pe sub un copac înalt, tăietorul de lemne auzi o voce suspinând:

— Lipicioasă, lipicioasă este seva mea, pentru că ramurile mele sunt frânte...

Tăietorul de lemne se uită cu atenţie la copac. Era un pin şi-şi dădu seama că cineva îi frânsese trei ramuri, iar seva lui curgea, cum curg lacrimile din ochii unui copil ce plânge îndurerat. Cu îndemânare, omul le îndreptă, spunând:

—Oooo, gingaşe rămurele! Vă voi înfăşură îndată, şi seva se va opri.

Rupse o bucată din haina de pe el şi bandajă rămurelele pinului. Nici nu termină bine de înfăşurat şi, din copac, începură să cadă bani de aur şi de argint. Şi căzură atât de mulţi că aproape îl acoperiră pe tăietorul de lemne, uluit de tot ce se întâmplă. Când se dezmetici, se uită la copac şi-i zâmbi în semn de mulţumire, după care luă banii şi-i duse acasă. Abia aici îşi dădu seama că era o sumă foarte mare şi că devenise dintr-o dată foarte bogat datorită pinului, despre care toată lumea, în Japonia, ştie că este simbolul prosperităţii. Cum se gândea el la toate

astea, privind grămada de bani de aur, cineva apăru la fereastră. Se uită mai atent şi desluşi figura unui tăietor de lemne, care nu era nici mai arătos decât el şi nici mai bun la suflet. Era cel care frânsese ramurile pinului. Când văzu banii, întrebă:

— Unde ai găsit atâţia bani? Sunt foarte frumoşi şi strălucitori!

Tăietorul de lemne cel bun ridică banii în sus, în aşa fel ca omul de la fereastră să-i vadă mai bine. Erau în formă ovală, cum se făceau pe atunci banii în Japonia, şi umpluse cu ei cinci coşuri, îi spuse apoi omului care se uita zăpăcit prin fereastră:

— I-am luat din pinul acela înalt. Din cel de colo! arătă el spre copac.

— Hm! se miră tăietorul de lemne cel rău şi alergă îndată spre pinul cel bătrân.

Cum ajunse, pinul îi spuse:

— Lipicioasă, lipicioasă este seva mea! Atinge-mă şi vei avea un şuvoi din ea!

— Oooo!... E tocmai ce voiam eu, spuse omul cel rău, un torent de aur şi argint.

Se ridică pe vârful picioarelor şi rupse o creangă. Deodată, în loc de aur şi argint, pinul dezlănţui un şuvoi de sevă lipicioasă, care-l acoperi din creştet până-n tălpi. Îi curse seva pe cap, pe mâini, pe picioare şi, cum era aşa de lipicioasă, omul cel rău nu se mai putu mişca. Strigă cât putu după ajutor, dar nu-l auzi nimeni. Rămase aşa împietrit în răşina pinului patru zile, câte una pentru fiecare rămurică pe care o frânsese. După aceea seva se înmuie şi omul cel rău cu greu se mai putu târî până acasă.

De-atunci el n-a mai rupt niciodată crengi dintr-un copac verde.

Pisica şi râsul

ODINIOARĂ, pisica şi râsul trăiau laolaltă, ca nişte neamuri adevărate. Pisica îl învăţa pe râs tot felul de lucruri. Într-o zi îi spuse:

— Oamenii au foc, am să merg să le cer, ca să ne fierbem şi noi mâncarea.

Şi plecă în sat, după foc. Oamenii o primiră bucuroşi şi o poftiră în casă. Aici simţi mirosul grozav de îmbietor al orezului care fierbea în oale. Tare ar mai fi gustat din el, dar orezul nu era încă fiert. Pisica luă un lemn aprins ca să-şi facă foc şi plecă spre pădure. Când ajunse destul de departe de sat stinse lemnul şi se întoarse iar la oameni, spunându-le că se stinsese pe drum. Dar orezul nu fiersese încă. Luă iarăşi un lemn de pe foc şi porni spre casă, dar pe drum îl stinse din nou: şi-a tot făcut aşa până orezul s-a fiert.

Oamenii o poftiră la masă şi ea se aşeză bucuroasă.

„Ce gustos este! gândea pisica sorbind din fiertură. Tare buni sunt oamenii şi grozav ştiu să gătească.” Şi, uitând de foc, se întoarse în grabă acasă şi-i spuse râsului:

— Oamenii sunt foarte pricepuţi şi primitori, hai să trăim printre ei.

Râsul nu vru să plece, ba încercă s-o oprească şi pe pisică. Atunci pisica se hotărî să plece singură. Se apropie prietenoasă de râs şi-i spuse:

— Hai să te învăţ cum să te caţări în copac.

Râsul, bucuros, făcu aşa cum l-a învăţat, numai că pisica i-a arătat doar cum să urce, şi nu cum să şi coboare. Când a ajuns în vârful copacului, râsul nu

mai ştiu ce să facă, iar pisica se strecură repede printre crengi, coborî şi fugi la oameni.

Râsul nu mai putu coborî din copac. Foamea îi sfâşia stomacul.

Până la urmă, nemaiputând răbda, sări pe crengile subţiri, cum văzuse că a făcut pisica, dar căzu cu capul în jos şi-şi frânse şira spinării la ceafă.

De-atunci râsul umblă cu capul în jos, îi chiorăie întotdeauna prin burtă, poate să se caţere în copaci, dar nu ştie să mai coboare.

CUPRINS

Poveşti populare româneşti
Împărăteasa cea înţeleaptă.....4
Busuioc şi Musuioc.....8
Flăcăul cel viteaz.....18
Ţiganul cu trei suflete.....27
Şarpele moşului.....33
Poveşti orientale
Regina munţilor.....40
Insula pustie.....43
Povestea lui Sâlih.....46
Poveşti siberiene
Povestea unui vânător.....48
Fata din firidă.....50
Pondandi.....52
Corbul şi vulpea.....55
Poveşti coreene
Câinele cel credincios.....58
Mormântul lăcomiei.....65
Poveşti japoneze

Spiriduşii cu nasuri lungi.....71
Zâna şi pământeanul.....74
Căpcăunul şi cocoşul.....77
Scobitorile buclucaşe.....80
Pinul lipicios.....82
Poveste chineză
Pisica şi râsul.....84